

Natuur- en habitattoets Veerhaven Hellevoetsluis

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 240906
revisie 02
12 januari 2012

Opdrachtgever

Gemeente Hellevoetsluis
T.a.v. mevrouw M. van Santen
Postbus 13
3220 AA HELLEVOETSLUIS

datum vrijgave

12 januari 2012

beschrijving revisie 02

definitief

goedkeuring

drs. ing. M. Braad

vrijgave

drs. ing. V.R. Laracker

Inhoud	blz.
1	Inleiding..... 4
1.1	Aanleiding..... 4
1.2	Doel 4
1.3	Leeswijzer 4
2	Voorgenomen ontwikkeling 6
2.1	Ligging plangebied 6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling 6
3	Wettelijk kader 8
3.1	Flora- en faunawet 8
3.2	Natuurbeschermingswet 1998 11
3.3	Ecologische Hoofdstructuur 11
3.4	Boswet 13
3.5	Bomenplan gemeente Hellevoetsluis..... 13
4	Toets aan de Flora en faunawet 16
4.1	Werkwijze 16
4.2	Bureaustudie natuurwaarden 16
4.3	Huidige situatie..... 17
4.3.1	Vleermuisonderzoek 2011..... 21
4.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten 24
4.5	Effectenbeoordeling op beschermde soorten..... 25
4.6	Conclusie toets aan de Flora- en faunawet 28
5	Toets aan de Natuurbeschermingswet 1998 30
5.1	Werkwijze en toetsingskader 30
5.2	Huidige situatie..... 33
5.3	Effectbeoordeling instandhoudingsdoelen 39
5.4	Conclusie toets aan de Natuurbeschermingswet 1998..... 42
6	Toets aan de Ecologische hoofdstructuur 44
7	Conclusies en aanbevelingen..... 46
7.1	Flora- en faunawet 46
7.2	Natuurbeschermingswet 1998 47
7.3	EHS 48
8	Literatuur..... 50

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Hellevoetsluis is voornemens een combinatie van woningbouw en bedrijventerrein op de ontwikkellocatie Veerhaven (Tramhaven) te realiseren. Het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied Haringvliet en de Ecologische Hoofdstructuur (Struytse Zeedijk) in de provincie Zuid-Holland. Door de ligging van het plangebied en de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen dient het bestemmingsplan aangepast te worden. Hierdoor dient het voornemen getoetst te worden aan de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

In het kader van het bestemmingsplan is de uitvoering van het bedrijventerrein nog niet geheel in detail uitgewerkt. In deze natuurtoets is gewerkt met de informatie die op dit moment voorhanden is.

In 2005 en 2006 zijn reeds onderzoeken naar de beschermde natuurwaarden uitgevoerd. Echter, doordat de voorgenomen ontwikkeling én de natuurwetgeving in de afgelopen jaren zijn aangepast is het noodzakelijk de voorgenomen ontwikkeling opnieuw te toetsen.

De voorliggende toets geeft inzicht in de voorkomende en de te verwachten beschermde natuurwaarden in het plangebied in het kader van de Flora- en faunawet en de gevolgen van de geplande ontwikkeling op de Natuurbeschermingswet 1998 en de EHS.

1.2 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. Daarnaast vindt een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 plaats (habitattoets). Het doel van deze habitattoets is inzicht te geven of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling leidt tot een negatief effect op een Natura 2000-gebied. De Habitattoets zet de effecten (van ontwikkelingen) naast de gevoeligheden (verbonden aan de instandhoudingsdoelstellingen) van een Natura 2000-gebied en beoordeelt of er sprake is van mogelijk negatieve gevolgen. De reeds uitgevoerde Habitattoets uit 2006 dient hierbij als Voortoets. Tevens worden de gevolgen van de ontwikkeling van de EHS in beeld gebracht.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt de voorgenomen ontwikkeling in de Veerhaven besproken. In hoofdstuk drie is het wettelijk kader beschreven. Hierbij wordt ingegaan op de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998, de ecologische Hoofdstructuur, de Boswet en het Bomenplan van de gemeente Hellevoetsluis. In hoofdstuk vier vindt de toets aan de Flora en faunawet plaats, in hoofdstuk vijf de toets aan de Natuurbeschermingswet 1998 en in hoofdstuk zes worden de effecten op de EHS onderzocht.

2 Voorgenomen ontwikkeling

2.1 Ligging plangebied

De Veerhaven ligt in de gemeente Hellevoetsluis in de provincie Zuid-Holland. De Veerhaven ligt buitendijks nabij de entree van het kanaal door Voorne. Het sluisencomplex van het kanaal ligt tegen de plangrens van de haven aan. Aan de noordkant wordt het plangebied begrensd door de Stationsweg, Vlasakkerweg en de Struytse zeedijk. De oost- en zuidzijde worden begrensd door grasland en vegetatie van de Ecologische hoofdstructuur. In het plangebied zijn woningen, watersportbedrijven en een oud gasfabriekterrein aanwezig. De grond onder het voormalig gasfabriekterrein is (sterk) vervuuld en moet gesaneerd worden. Op dit moment ligt het gasfabriekterrein braak. In figuur 2-1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 2-1: Ligging van het plangebied in de huidige situatie (blauwe lijn).

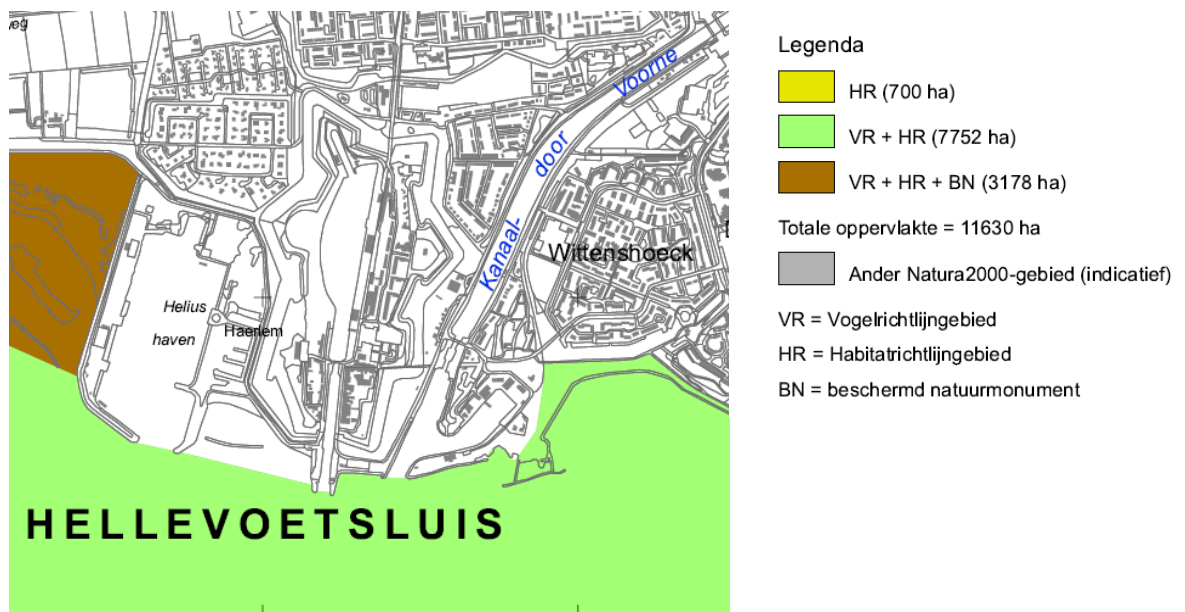
2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De gemeente Hellevoetsluis is voornemens om in het plangebied een combinatie van woningbouw en bedrijventerrein te realiseren. Er worden een aantal bedrijven verplaatst en er komen enkele bedrijven bij (aangegeven met blauw in figuur 2-2). Er worden in het plangebied 90 à 100 woningen (waaronder ook enkele tientallen appartementen) gebouwd, deze zijn in figuur 2-2 aangegeven met donkerrood. De aanwezige kade langs de Veerhaven wordt opgeknapt en er worden nieuwe steigers aangelegd. Er wordt een wandelpad aangelegd langs het Haringvliet op het hoge gedeelte van het grasland (met mogelijk een uitkijktoren). Er wordt gestreefd om dit wandelpad ook door te trekken naar de bunkers op het zuidelijke punt van het plangebied.

Voordat de ontwikkeling in het plangebied mogelijk is wordt de bodemverontreiniging op het voormalige gasfabriekterrein gesaneerd. Voor de sanering dient de aanwezige vegetatie en de bodem verwijderd te worden. Ook de aanwezige bomen worden gekapt. Tijdens de sanering zal er een put ontstaan van 7 à 8 meter diep. Voor de bouw van de nieuwe huizen en bedrijven dient een aantal gebouwen gesloopt te worden.

Figuur 2-2: Voorgenomen ontwikkeling Veerhaven. De rode lijn geeft het plangebied weer. De blauwe gebouwen vormen de nieuwe bedrijven. De rode gebouwen geven woningen weer.

Figuur 2-3: Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied Haringvliet (bron: minel&i).

3 Wettelijk kader

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en Faunawet regelt de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten en dieren in Nederland. De wet gaat uit van het nee, tenzij-beginsel. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Voor Initiatiefnemers die activiteiten of plannen willen uitvoeren, zijn met name de 'zorgplicht' en de verbodsbepalingen uit de Flora- en Faunawet relevant.

De zorgplicht houdt in dat er bij de uitvoering rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van planten en dieren en dat schade zoveel mogelijk voorkomen moet worden. De zorgplicht geldt altijd voor alle individuen van in Nederland voorkomende planten en dieren, ongeacht of de soort beschermd is en er ontheffing of vrijstelling is verleend.

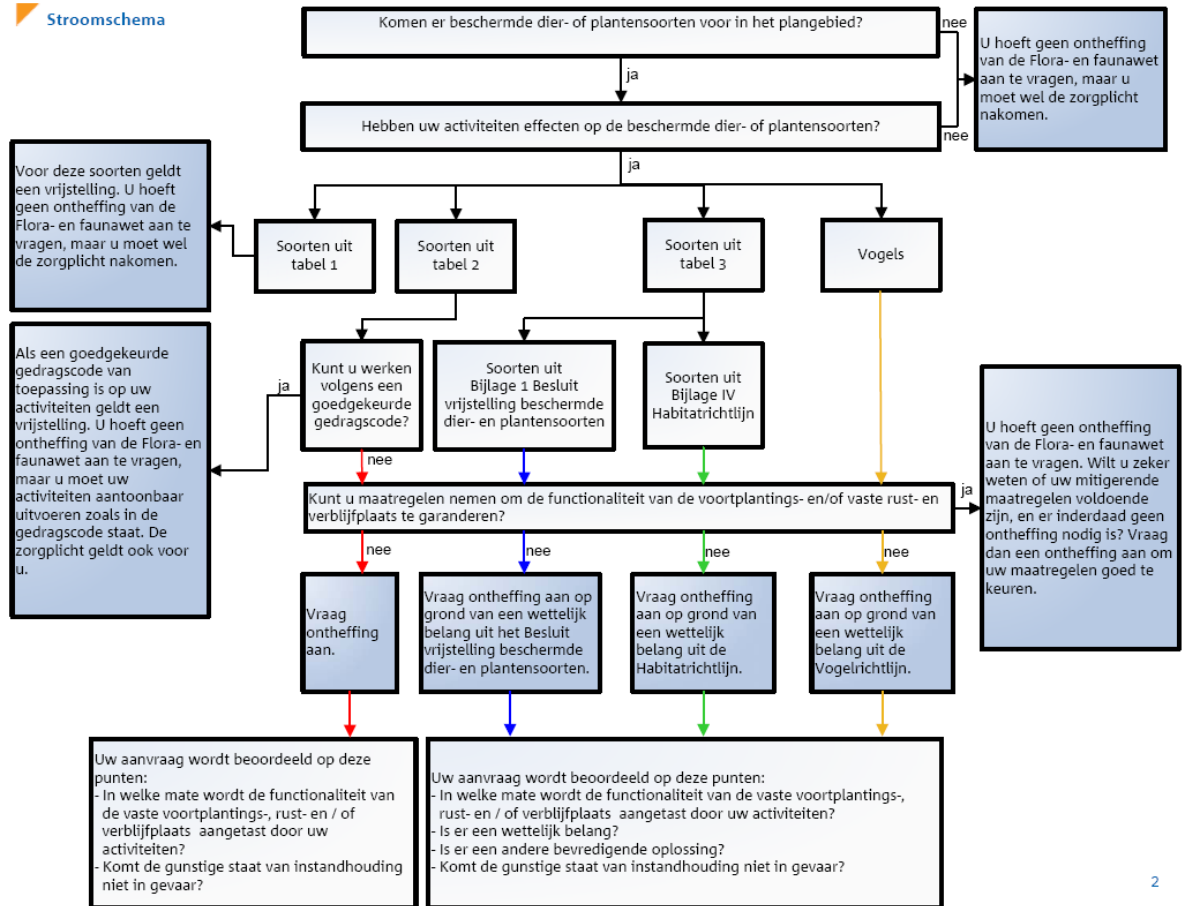
Verbodsbepalingen

Voor de in de wet opgenomen beschermde soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- Art. 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Art. 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Art. 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten;
- Art. 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Art. 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Art. 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

In een aantal gevallen is het mogelijk vrijstelling of ontheffing te verkrijgen voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 8 tot en met 12. Dit is afhankelijk van het niveau van de bescherming van de aanwezige beschermde soorten en van het type handeling. In een Algemene Maatregel van Bestuur zijn voor 3 tabellen met soorten en alle vogels verschillende beschermingsregimes vastgesteld. Per ingreep, tabel en verbodsbepaling is vastgesteld of een vrijstelling geldt, of voor de vrijstelling volgens een vastgestelde gedragscode gewerkt moet worden of dat ontheffing aangevraagd moet worden (zie figuur 3-1).

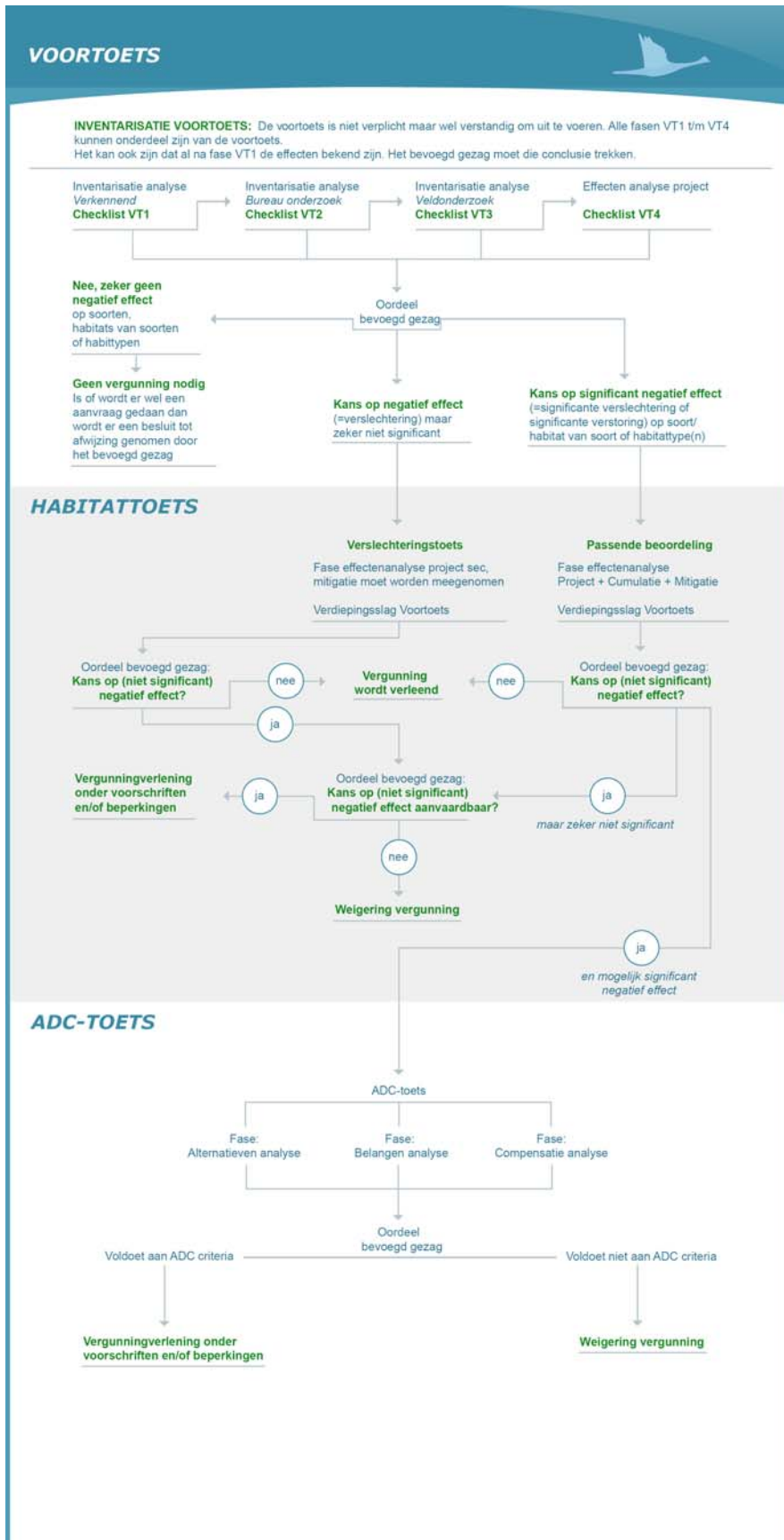
Stroomschema

Figuur 3-1: Stroomschema beschermingsregime Flora- en faunawet.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde ‘algemene zorgplicht’ (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Figuur 3-2: Toetsingschema Natuurbeschermingswet 1998 (www.natura2000.nl).

3.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000

Binnen de EU worden de belangrijkste leefgebieden van de meest bedreigde en waardevolle soorten en habitattypen aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze Natura 2000-gebieden moeten samen een Europees ecologisch netwerk vormen om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. De juridische basis voor dit netwerk zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, welke in Nederland zijn doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Per gebied worden voor de soorten en habitattypen instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Dit kunnen behouds- of uitbreidings/verbeteringsdoelstellingen zijn. Het is verplicht om plannen en projecten te beoordelen op de gevolgen voor deze instandhoudingsdoelstellingen. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 19d Nbwet). Bij vaststelling van plannen moet het bevoegd gezag rekening houden met de gevolgen van het plan voor Natura 2000-gebieden (art. 19j, Nbwet).

Habitattoets

De habitattoets is vastgelegd in de Nb-wet. De habitattoets verkent of de activiteiten waarin het bestemmingsplan voorziet mogelijke negatieve effecten kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Een habitattoets kan drie mogelijke uitkomsten geven (zie ook figuur 3-2):

- Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing is niet nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar leiden niet tot een onaanvaardbare aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval kan in overleg met de provincie worden besloten om een vergunning te verlenen onder voorschriften of beperkingen.
- De ontwikkeling leidt tot negatieve effecten welke niet aanvaardbaar zijn (oordeel bevoegd gezag). In dit geval wordt de vergunning geweigerd.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

Belangrijk instrument voor de realisatie van de biodiversiteitdoelstellingen is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een netwerk van natuurgebieden, agrarische beheersgebieden en verbindingzones. Hierbinnen kan de uitwisseling van soorten optimaal plaatsvinden en wordt de biodiversiteit verbeterd. De landelijke doelstellingen voor de EHS zijn verder uitgewerkt in de Nota Ruimte (2004), de Agenda Vitaal Platteland (2004) en het natuurbeheerplan (2009). Tevens is de wettelijke status van de EHS vastgelegd in hoofdstuk 4 van de Verordening Ruimte (vastgesteld door Gedeputeerde staten op 8 maart 2011).

Elke provincie heeft van het Rijk een taakstelling meegekregen om voor 2018 nieuwe natuur te realiseren en de huidige natuur te behouden. Om de doelstellingen te kunnen bereiken worden natuurgebieden veiliggesteld door middel van wetgeving, verwerving, inrichting en beheer en worden sommige landbouwgronden natuurvriendelijk beheerd. De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden (zoals duinen, heiden, bossen, landgoederen), nieuwe natuur op landbouwgrond en agrarische gebieden die zodanig beheerd worden dat natuur- en landschapswaarden worden behouden en versterkt.

Het provinciale beleid is gericht op het bevorderen en in stand houden van natuurwaarden en van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Gestreefd wordt naar een toename van de oppervlakte en naar een verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap. Hierbij gaat het zowel over natuur in natuurgebieden, als om het stimuleren van natuur- en landschapswaarden daar buiten. Daarnaast wil de provincie het duurzaam beheer van de groene ruimte bevorderen door o.a. een betere afstemming tussen natuur-, landschap- en recreatiebeheer op basis van integrale samenwerking en het betrekken van particuliere ondernemers bij het beheer.

Herijking EHS

Na de verkiezingen van 2010 heeft het Rijk bezuinigingen aangekondigd op het natuur- en landschapsbeleid. Het regeerakkoord doet een beroep op de provincies om meer dan tot nu toe verantwoordelijkheid te nemen voor het beleid voor het landelijk gebied in de volle breedte, waaronder het natuurbeleid. Het kabinet zet in op een bezuiniging van tweederde van het rijksbudget voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Daarom is de provincie Zuid-Holland de ligging van de EHS aan het aanpassen (de herijking). Het doel van deze herijking was een ecologisch betere, financieel haalbare en sneller realiseerbare EHS. Bij de herijking zijn gebieden uit de EHS gehaald waarvan de ecologische waarde niet groot genoeg is of de aankoop niet haalbaar (te duur of niet te koop). De nieuwe gebieden die aan de EHS zijn toegevoegd, bieden juist ecologische kansen of kansen op versnelde of goedkopere aanleg. De EHS kan hiermee sneller en goedkoper worden gerealiseerd, onder andere omdat gezocht is naar combinaties met andere functies zoals waterbergingen.

Nee-tenzij afweging en compensatie

De provincie Zuid Holland heeft een ruimtelijk beschermingsregime voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS): de nee, tenzij benadering. Ruimtelijke ingrepen in de EHS met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Zo'n project kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Bij ingrepen die schade aan deze wezenlijke waarden en kenmerken kunnen toebrengen moeten de negatieve effecten worden tegengegaan of gecompenseerd worden.

De EHS kent geen externe werking. In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruime het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van EHS te laten vervallen. (TK 29576, nr.12). In een brief van 5 juni 2009 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS. In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'nee-tenzij'-regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zgn. externe effecten (TK 29576, nr. 52). Dit betekent overigens wel dat bij een ingreep in de EHS ook rekening gehouden moet worden met indirecte effecten zoals geluidverstooring en stikstofdepositie naar andere delen van de EHS.

Natuurbeheerplan Provincie Zuid-Holland (2011 - 2012)

Het natuurbeheerplan vormt een belangrijk instrument voor de realisering van het Rijks- en Provinciaal natuur- en landschapsbeleid. Dit plan geeft specifiek uitvoering aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur. In het kader van de EHS worden nieuwe natuurgebieden begrensd en wordt de kwaliteit van bestaande natuurgebieden en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer door het aangeven van natuurdoelen verbeterd.

Het natuurbeheerplan vormt de basis voor het subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer in Zuid Holland en maakt subsidies voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer mogelijk. In het natuurbeheerplan zijn de bestaande en nieuwe natuur begrensd. Voor de nieuwe natuur worden daarmee de mogelijkheden voor grondaankopen ten behoeve van natuur en voor functieverandering van agrarisch gebruik naar (particuliere) natuur geboden. Het natuurbeheerplan is tevens het officiële beleidskader waarin de provinciale ambities voor behoud en herstel van de EHS zijn uitgewerkt. Tevens geeft het natuurbeheerplan aan welke doelen in welke gebieden worden nagestreefd voor agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer.

Het natuurbeheerplan heeft geen planologische consequenties of consequenties voor bestemmingsplannen. De begrenzing van natuurgebieden heeft geen consequenties voor de uit een vigerend bestemmingsplan voortvloeiende bestaande gebruiksmogelijkheden van begrensde gronden en ook niet voor daarnaast gelegen gronden. De gebruiksmogelijkheden van een perceel met een

agrarische bestemming worden uitsluitend bepaald door het vigerende bestemmingsplan. Een natuurbeheerplan heeft dus geen enkele invloed op bestaande gebruiksmogelijkheden. Het natuurbeheerplan en het bestemmingsplan zijn verschillende toetsingskaders waarbinnen de betrokken bestuursorganen een eigen bevoegdheid tot belangenafweging toekomt.

3.4 Boswet

De Boswet is heeft tot doel om de bossen van Nederland te beschermen en is van toepassing op alle bossen en hotopstanden groter dan 10 are of bomen rijen van meer dan 20 bomen. Conform artikel 2 (melding) en 3 (herplantplicht) van de Boswet dient kap van bos gemeld en gecompenseerd te worden. Tenzij artikel 5 van toepassing is en de kap plaatsvindt voor het uitvoeren van een werk volgens het bestemmingsplan. T.z.t. past het plan binnen het bestemmingsplan dat nu wordt gemaakt. Hiermee is het aannemelijk dat een melding en herplantplicht in het kader van de Boswet niet nodig zal zijn.

3.5 Bomenplan gemeente Hellevoetsluis

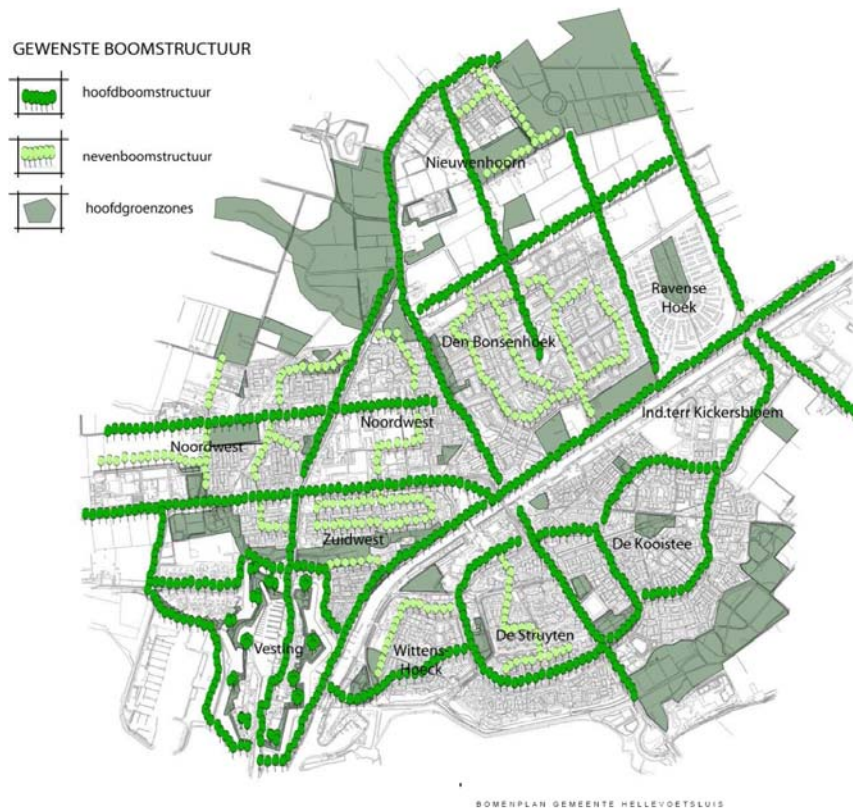
Het Bomenplan (2007) is een sectoraal plan wat zich richt op de gemeentelijke bomen (ca 19.000) die grotendeels liggen binnen de bebouwde kom van de Gemeente Hellevoetsluis. Deze bomen vormen een belangrijke ruimtelijke drager. De gemeentelijke bomen, boomgroepen of bomenrijen dragen bij aan een karaktervol gebied met een specifieke eigen identiteit. Daarom worden in dit Bomenplan drie categorieën onderscheiden: de hoofdboomstructuur, de nevenboomstructuur en de overige bomen.

De **hoofdboomstructuur** wordt gevormd door bomen die in grote mate bepalend zijn voor het aanzien van Hellevoetsluis of die karakteristieke structuren ondersteunen. Het zijn zwaardere en duurzame bomen van de 1^e grootte. Tot de hoofdboomstructuur behoren bijvoorbeeld bomen langs historische wegen, monumentale bomen en karakteristieke lanen zoals de bomen van de Rijksweg, de bomen op de wallen en de dijkbeplanting.

Tot de **nevenboomstructuur** behoren de bomen die structuur- of beeldbepalend zijn voor een wijk of ondersteunend zijn aan het karakter van het buitengebied. Ook dit zijn duurzame bomen van de 1^e grootte. Tot de nevenboomstructuur behoren onder andere de bomen langs wijkontsluitingswegen en bomen op centrale locaties in de woongebieden, zoals de Kastanjelaan en de Martin Luther Kinglaan. Alle bomen die niet tot de hoofd- of nevenboomstructuur behoren worden aangeduid als **overige bomen**. Dit zijn bomen van de 3^e grootte die gebruikt worden in woonstraten en op bedrijventerreinen en die niet structuurbepalend zijn, maar die vaak wel een bijzondere waarde hebben voor omwonenden.

De indeling in hoofdboomstructuur, nevenboomstructuur en overige bomen is van invloed op het gemeentelijk beleid ten aanzien van deze bomen. Onderstaand schema is een richtlijn voor de omgang met bomen afhankelijk van de positie in de gewenste boomstructuur.

	kap mogelijk	herplant	prioriteit bij herinrichting en beheer	inspraak
hoofdboomstructuur	nee, tenzij...	vereist	hoog	beperk
nevenboomstructuur	nee, tenzij...	wenselijk	middel	normaal
overige bomen	ja, mits...	indien gewenst	laag	veel

Figuur 3-3: Gewenste boomstructuur Gemeente Hellevoetsluis.

In figuur 3-3 is de gewenste boomstructuur van de gemeente Hellevoetsluis weergegeven. De Veerhaven maakt geen onderdeel uit van deze structuur. De aanwezige bomen in het plangebied vallen onder "overige bomen". Voor de kap van de bomen dient een kapvergunning bij de gemeente aangevraagd te worden.

4 Toets aan de Flora en faunawet

4.1 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ontwikkeling op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van het natuurloket, RAVON-site, VZZ-site, telmee.nl en waarneming.nl. Ook worden de reeds uitgevoerde onderzoeken naar de beschermde natuurwaarden in het plangebied uit 2005 en 2006 geraadpleegd. Daarnaast is het broedvogelonderzoek en de flora- en fauna inventarisatie (2003 en 2008) van de gemeente Hellevoetsluis geraadpleegd.

Stap 2. Veldbezoek

Na het bureauonderzoek is een veldbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen. Daarnaast is in 2011 een vleermuisonderzoek uitgevoerd in het plangebied, conform het vleermuisprotocol 2011.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenoemde maatregelen en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75. In het rapport worden aanbevelingen gedaan voor te nemen vervolgstappen.

4.2 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied voornamelijk soorten voor

van de soortgroepen zoogdieren (vleermuizen) en vogels. Telmee.nl geeft aan dat in de afgelopen 10 jaar strikt beschermde zoogdiersoorten (vleermuizen) zoals gewone dwergvleermuis, watervleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger zijn waargenomen. Deze soorten worden ook in het inventarisatierapport van de gemeente Hellevoetsluis genoemd. De rivierdonderpad en de waterspitsmuis zijn niet in of nabij het plangebied waargenomen. De Noordse woelmuis komt op enkele kilometers van het plangebied voor. Omdat de Noordse woelmuis ook als habitatrichtlijnsoort is aangemerkt in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt op deze soort in hoofdstuk vijf nader ingegaan.

Uit de inventarisatierapporten van de gemeente Hellevoetsluis (2003 en 2008) kan geconcludeerd worden dat er enkele amfibiesoorten in het plangebied voorkomen: kleine watersalamander, gewone pad, bastaard kikker en groene kikker. Daarnaast komen er ook algemeen voorkomende zoogdieren voor zoals de bosspitsmuis, huisspitsmuis, rosse woelmuis, veldmuis, aardmuis, bosmuis, dwergmuis en wezel.

Uit de broedvogelinventarisatie van de gemeente Hellevoetsluis blijkt dat er in 2003 én 2008 de volgende broedvogels in het plangebied aanwezig waren: krakeend, meerkoet, houtduif, huiszwaluw, witte kwikstaart, winterkoning, heggenmus, zanglijster, kleine karekiet (langs de randen) tuinfluiter, zwartkop, tjiftjaf, fitis, pimpelmees, ekster, kneu, koolmees, putter, zwarte kraai, fuut, groene specht en kuifeend.

Strikt beschermde reptielen en amfibieën (o.a. rugstreeppad, heikikker, poelkikker en ringslang) zijn niet waargenomen in het plangebied. Meldingen van strikt beschermde soorten komen voor in de duingebieden (Voornes Duin). Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (zoogdieratlas.nl), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos et al., 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in tabel 4-1 (zie paragraaf 4.4).

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in een uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in of in de directe omgeving van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het veldbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

4.3 Huidige situatie

Het plangebied is op 17 mei 2011 bezocht door twee deskundige ecologen van Oranjewoud. Hierbij is de begrenzing, zoals aangegeven in figuur 2-1, aangehouden. Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld verkregen van het voorkomen van (strikt) beschermde soorten. In deze paragraaf wordt aangegeven wat de bevindingen zijn per aangetroffen biotoop in het plangebied.

In het plangebied zijn de volgende biotopen aangetroffen.

- Kanaal door Voorne en de Veerhaven (water);
- Oever Veerhaven (basaltblokken met riet);
- Bomen, ruigte en struweel;
- Bebouwing (huizen en bedrijven);
- Grasland.

Kanaal door Voorne en de Veerhaven

Het kanaal door Voorne wordt niet meer door de scheepvaart gebruikt. Aan de noordzijde loopt het kanaal dood en aan de zuidzijde (bij het plangebied) staat het kanaal in open verbinding met het Haringvliet. Door deze open verbinding ontstaat er in het voorjaar een trek van o.a. brasem en blankvoorn van het Haringvliet naar de paaiplaatsen in het kanaal. Overige soorten waarvoor het water een geschikt leefgebied vormt zijn karper, snoek, grote rietvoorn en zeelt.

Uit de verspreidingsatlas van RAVON blijkt dat de kleine modderkruiper niet voorkomt in het plangebied. De strikt beschermde bittervoorn wordt in het kanaal door Voorne en de Veerhaven niet verwacht. Bittervoorns komen voor in stilstaand of langzaam stromend water van 40 tot 50 cm diep, dat vaak ook wat begroeid is. Het kanaal voldoet niet aan deze eisen. Ook wordt de aanwezigheid van de bittervoorn op de verspreidingskaart van RAVON niet gemeld in het plangebied (wel in de omliggende polders). Tijdens het veldbezoek zijn visdief, fuut, meerkoet en wilde eend waargenomen.

Oever Veerhaven

De oever bij de Veerhaven bestaat uit basaltblokken met riet- en ruigtevegetatie. De rietvegetatie is van zo'n kleine omvang dat het matig geschikt is als broedbiotoop voor algemene riet- en ruigte vogels, zoals kleine karekiet en rietgors.

Figuur 4-1: Oever (basaltblokken) van de Veerhaven.

De rivierdonderpad is een soort die voorkomt in stromende wateren. De verharde oeverzone vormt een (potentieel) geschikt leefgebied voor deze soort. Echter, uit de bureaustudie blijkt dat er geen recente waarnemingen zijn (RAVON, 2011) van deze soort in de buurt van het plangebied. Hierdoor wordt de rivierdonderpad ook niet in het plangebied verwacht. Strikt beschermde soorten worden op basis van het biotoop en de bureaustudie niet verwacht.

Bomen, ruigte en struweel

Tussen het Stationsplein en de Kanaalzijde Oost staan veel verschillende bomen (populier, witte abeel, veldesdoorn, hazelaar, zomereik, meidoorn, es, iep, wilg en paardenkastanje) waarbij de ondergroei bestaat uit ruigte en struweel (met o.a. witte kornoelje, hondsroos, fluitekruid, klimop, braam, heermoes, brandnetel, kaasjeskruid, vijfvingerkruid, kleefkruid en rozenbottel). De aanwezige ruigte en struweel vormt een geschikt broedbiotoop voor struweelvogels. Soorten die waargenomen zijn o.a. roodborst, houtduif, merel, kneu, fitis, vink, zanglijster en zwartkop. Er zijn geen strikt beschermde soorten aangetroffen. In enkele bomen zijn holen (o.a. oude spechtgaten) aanwezig. De groene specht (rode lijst kwetsbaar) en de grote bonte specht zijn waargenomen tijdens het veldbezoek. Spechtgaten vormen een geschikt broedbiotoop voor holenbroeders o.a. koolmees, spreeuw en pimpelmees. Ook worden in de bomen nesten van onder andere ekster, houtduif en zwarte kraai verwacht.

Voor vleermuizen vormen de aanwezige spechtgaten een mogelijke verblijfplaats. De boombewonende vleermuissoorten die een vaste verblijfplaats in de aanwezige bomen kunnen hebben zijn watervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. De rosse vleermuis, meervleermuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger kunnen het plangebied als jachtgebied of vliegroute gebruiken (zie ook figuur 4-2). Vleermuizen vliegen via (een netwerk) van vliegroutes naar hun foerageergebieden. Hierbij gebruiken ze verbindende landschapsstructuren of lijnvormige landschapselementen, zoals houtwallen,

heggen, lanen en wateren. De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis zijn soorten die sterk gebonden zijn aan lijnvormige landschapselementen. Gezien de geschiktheid van het plangebied voor deze soorten en de waarnemingen uit 2006 is het zeer aannemelijk dat deze soorten in het plangebied voorkomen. In 2011 wordt een vleermuisonderzoek uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2011 om inzicht te geven in het voorkomen en gebruik van vleermuizen in het plangebied.

	Status	Licht jacht	Licht route	Verblijfplaats		Afstanden	Vliegroutes		Jachtgebied
Baardvleermuis	Z					1-10 km ••			
Watervleermuis	A					1-20 km ••••			
Meervleermuis	Z					1-30 km ••••••			
Franjestaart	Z					1-10 km ••			
Ingekorven vleermuis	ZZ					1-10 km ••			
Gewone dwergvleermuis	A					1-15 km •••			
Ruige dwergvleermuis	VA					1-20 km ••••			
Rosse vleermuis	VA					1-40 km ••••••••			
Laatvlieger	A					1-20 km ••••			
Tweekleurige vleermuis	ZZ					1-30 km ••••••			
Grootoorvleermuis	VA					0-5 km •			
Grijze grootoorvleermuis	ZZ					0-5 km •			

Figuur 4-2: Schematische weergave van de 12 meest voorkomende Nederlandse vleermuissoorten en hun landschapsgebruik. A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam. Verder wordt per soort aangegeven of ze gevoelig zijn voor licht, waar ze hun verblijfplaats hebben en wat hun home-range is, uit welke elementen hun vliegroute bestaat en hoe aan welke type jachtgebied ze een voorkeur hebben (Bron:VZZ.nl).

De ondergroei is geschikt voor kleine zoogdieren, zoals konijn, mol, egel, hermelijn(incidenteel) en wezel (incidenteel). In de ondergroei van het struweel kunnen algemeen voorkomende muizen en spitsmuizen worden verwacht. Het gaat hierbij naar verwachting vooral om de algemene bosmuis (overal waar dekking aanwezig is), dwergspitsmuis (struweel), huisspitsmuis (ruigte vegetatie) en rosse woelmuis (o.a. dicht struik- en/of kruidlaag). Daarnaast is het struweel een geschikt landbiotoop voor de gewone pad en bruine kikker.

Figuur 4-3: Aanwezige bomen en struweel naast de parkeerplaats van het Stationsplein.

Bebouwing

In het plangebied komen enkele vrijstaande huizen voor. Deze bebouwing met de daaromheen liggende tuinen vormen een geschikt leefgebied voor struweelbroeders en vogels die hun nest in of op gebouwen maken. Soorten die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen zijn o.a. tjiftjaf, kauw, zwarte kraai, zanglijster, ekster, koolmees, vink, heggemus, grasmus, merel, roodborst en pimpelmees. Op één woning aan de Struytsedijk zijn nesten van huiszwaluwen waargenomen in de nok van het dak. De woningen vormen ook een geschikte verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen zoals de laatvlieger en gewone dwergvleermuis. De aanwezige watersportbedrijven hebben wel boeiboorden (wat in potentie een geschikte verblijfplaats is voor vleermuizen) maar na nadere inspectie bleken deze niet optimaal.

De aanwezige bunkers op het zuidelijkste puntje van het plangebied zijn tijdens het veldbezoek onderzocht op geschiktheid als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De bunkers zijn geschikt voor vleermuizen.

Figuur 4-4: Aanwezige bunkers en bebouwing met mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied.

Grasland

De graslanden aan de rand van het plangebied ten oosten van de Struytse zeedijk worden intensief beheerd. Ten tijde van het veldbezoek was het grasland kort gemaaid. Door het beheer van het grasland is het floristisch gezien matig interessant. Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen en worden gezien het biotoop ook niet verwacht. Wel zijn er sporen van konijnen waargenomen.

4.3.1 Vleermuisonderzoek 2011

Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkelingen op de ontwikkellocatie Veerhaven is door Ecoresult in opdracht van Oranjewoud een vleermuisonderzoek uitgevoerd (Boon, 2011).

4.3.1.1 Doel

Met behulp van het vleermuisonderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen en functies komen voor binnen het plangebied?
- Wordt bij uitvoer van de ingreep de Flora- en faunawet overtreden?
- Hoe dient in het kader van de Flora- en faunawet verder gehandeld te worden?

4.3.1.2 Werkwijze

Het onderzoeksgebied Veerhaven is gedurende zes bezoeken geïnventariseerd op het voorkomen en gebruik van vleermuizen. Door de grote van het plangebied waren zes veldbezoeken noodzakelijk. Extra aandacht tijdens de veldbezoeken is uitgegaan naar de te slopen gebouwen. In onderstaande Tabel zijn de onderzoeksdata, moment van de dag en de gemiddelde weersomstandigheden weergegeven.

Tabel 4-1: Onderzoeksdata, moment van de dag en weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken.

Bezoek	Datum	Moment	Temp.	Bewolking	Neerslag	Wind	Kracht
1	15 juni 2011	avond	gem. 17.4°C	zwaar bewolkt	0 mm	WZW	2 Bft
2	25 juni 2011	ochtend	gem. 14.2°C	geheel bewolkt	0 mm	ZW	3 Bft
3	9 juli 2011	ochtend	gem. 16.8°C	half-zwaar bewolkt	0 mm	ZW	3 Bft
4	27 aug. 2011	avond	gem. 14.5°C	zwaar bewolkt	0 mm	ZW	3 Bft
5	17 sept. 2011	avond	gem. 15.1°C	geheel bewolkt	0 mm	ZZw	3 Bft
6	28 sept. 2011	avond	gem. 16.1°C	onbewolkt	0 mm	OZO2	2 Bft

Tijdens de veldbezoeken is op basis van geluid en visueel geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D 240X) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een externe opname apparatuur (type: Roland EDIROL R-09HR). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag vastgesteld. Gedurende het voorjaar zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang en tussen twee uur voor zonsopkomst en opkomst van de zon uitgevoerd. Gedurende het najaar zijn de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst uitgevoerd.

Het vleermuisonderzoek is volgens het vleermuisprotocol 2011, welke in opdracht van de Gegevens Autoriteit Natuur is opgesteld, uitgevoerd.

4.3.1.3 Resultaten

Tijdens de zes uitgevoerde veldbezoeken zijn twee vleermuissoorten waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistellus pipistellus*)
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistellus nathusii*)

Gewone dwergvleermuis

Gedurende de onderzoeken zijn 65 waarnemingen in het onderzoeksgebied gedaan. 30 Keer is de soort tijdens het voorjaaronderzoek aangetroffen (zowel foeragerend als overvliegend). 35 Waarnemingen zijn gedurende het najaaronderzoek gedaan (zowel foeragerend, overvliegend en sociaal roepend). Naar verwachting gaat het totaal om ca. 15-20 dieren.

Ruige dwergvleermuis

Gedurende de onderzoeken zijn 15 waarnemingen in het onderzoeksgebied gedaan. De soort is 14 keer tijdens het najaaronderzoek aangetroffen (zowel foeragerend en overvliegend) en 1 keer in het voorjaar. Naar verwachting gaat het totaal om ca. 3-5 dieren.

Vast rust- en verblijfplaats

Gedurende de volledige onderzoeksperiode zijn in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen in de aanwezige gebouwen of bomen aangetroffen. De waarnemingen die in het najaar zijn gedaan geven ook geen aanleiding om een winterverblijfplaats in het plangebied te verwachten (geen zwermgedrag). In het najaar zijn vijf waarnemingen gedaan van sociaal roepende gewone dwergvleermuizen. Van duidelijk baltsroep was geen sprake. Iedere waarneming betrof die van kort roepende dieren en ook associatie met gebouwen werd niet waargenomen.

Figuur 4-5: Overzicht van aangetroffen roepende gewone dwergvleermuizen (rode stip).

Vliegroute en migratieroute

Gedurende het onderzoek zijn vijf overvliegende gewone dwergvleermuizen en één ruige dwergvleermuis waargenomen. Doordat de waarnemingen niet te linken zijn aan (duidelijke) lijnvormige structuren en gezien de lage aantal waarnemingen vervult het plangebied geen essentiële gebruiksfunctie als vliegroute of migratieroute. Waarschijnlijk gaat het hier om verplaatsing van dieren over (zeer) korte afstanden.

Foerageergebied

In het onderzoeksgebied zijn 55 waarnemingen gedaan (25 tijdens het voorjaaronderzoek) van foeragerende gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen (totaal 14 waarnemingen). Een duidelijk en tijdens ieder veldbezoek aanwezige concentratie van ca. 6-8 foeragerende dieren bevond zich boven de parkeerplaats langs het Stationsplein. Ook werden structureel enkele dieren (ca. 3-5) foeragerend waargenomen boven de Struytse Zeedijk. Doordat vaste rust- en verblijfplaatsen niet in het plangebied zijn aangetroffen betreffen dit dieren die vermoedelijke overdag verblijven in de woonwijk zowel ten noorden als westen van het plangebied en structureel foerageren in het plangebied. De aanwezige factoren donker (beperkte verlichting door straatverlichting) en luwte (door voornamelijk de groenstrook) zorgen voor beide foerageerlocaties voor een geschikt foerageergebied met een bijzonder belang. Dat luwte een belangrijke factor voor geschikt foerageergebied is, blijkt ook uit het onderzoek. Er zijn geen waarnemingen gedaan boven de Kanaalweg Oostzijde. Gedurende vijf onderzoeken kwam de wind uit het zuidwesten (gem. kracht 2 tot 3, maar hier maximaal tot 4-5 Bft) waardoor het voor insecten onaantrekkelijk was om hier te verblijven/vliegen.

Figuur 4-6: Overzicht van aangetroffen overvliegende gewone- en ruige dwergvleermuizen.

Figuur 4-7: Overzicht van aangetroffen foeragerende gewone- en ruige dwergvleermuizen.

4.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de verwachte beschermde soorten en de soorten die daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het veldbezoek. Deze soorten en het beschermingsregime zijn opgenomen in Tabel 4-2.

Tabel 4-2: Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + veldbezoek).

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Zoogdieren				
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X1	-	-
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	X1	-	-
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1	-	-
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	X1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	X1	-	-
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	X1	-	-
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	X1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1	-	-
Mol	<i>Talpa europea</i>	X1	-	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Amfibieën				
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X1	-	-
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	X1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet
beschermingsregime AMvB art.75
1 = soort tabel 1
2 = soort tabel 2
3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn
KW = Kwetsbaar
BE = Bedreigd
VZ = Vrij zeldzaam

Uit de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek blijkt dat in het plangebied (strikt) beschermde soorten voor kunnen komen (zie tabel 4-1) Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en enkele strikt beschermde soorten (vleermuizen).

Algemene soorten

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1, te weten: huisspitsmuis, rosse woelmuis, bosmuis, dwergspitsmuis, egel, hermelijn, wezel, konijn, mol geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Strikt beschermde soorten

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - Tabel 3: gewone- en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor bovengenoemde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soorten uit Tabel 3 is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan vier criteria (zwarte toets):

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
2. Is er een wettelijk belang?
3. Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
4. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet voldaan zijn).

Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle (inheemse) vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

4.5 Effectenbeoordeling op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het veldbezoek blijkt dat in het plangebied enkele beschermde en strikt beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

Vogels

In het plangebied komen enkele broedgevallen voor. Als gevolg van de geplande ontwikkeling worden er enkele bomen gekapt, vegetatie verwijderd en treedt er verstoring op door de werkzaamheden. In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart – eind juli) negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen in bomen en ruigte vegetatie en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord.

De groene specht is net als alle vogels in Nederland beschermd. De soort behoort niet tot de soorten met een jaarrond beschermd nest, categorie 1 t/m 4 (Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten, Ministerie van LNV, 2009). De groene specht valt onder categorie 5, net als de koolmees, pimpelmees en zwarte kraai. Het zijn namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De categorie 5 - vogels hebben daarom geen jaarrond beschermd nesten. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen en er broedgevallen in het plangebied aanwezig zijn. Buiten het broedseizoen treedt wel enige verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen.

Conform de zorgplicht is het van belang om voor het broedseizoen de vegetatie en de bomen in het plangebied te verwijderen. Hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen of wanneer de bomen en struweel/ruigte van tevoren wordt gekapt.

Zoogdieren

De werkzaamheden kunnen met name schade veroorzaken aan algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium met de werkzaamheden te beginnen. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie.

Grotere zoogdieren, als de hermelijn, wezel, konijn en egel hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Ook aanwezige mollen zullen het plangebied mijden na aanvang van de werkzaamheden. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

Vleermuizen

Gedurende de volledige onderzoeksperiode zijn in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen in de aanwezige gebouwen of bomen aangetroffen. Gedurende het onderzoek zijn totaal zes overvliegende gewone- en ruige dwergvleermuizen waargenomen. Doordat de waarnemingen niet te linken zijn aan (duidelijke) lijnvormige structuren en gezien het lage aantal waarnemingen vervult het plangebied geen essentiële gebruiksfunctie als vliegroute of migratieroute. In het onderzoeksgebied zijn 69 waarnemingen gedaan van foeragerende gewone- en ruige dwergvleermuizen. Een duidelijk en tijdens ieder veldbezoek aanwezige concentratie van ca. 6-8 foeragerende dieren bevonden zich boven de parkeerplaats langs de Stationsplein. Ook werden structureel enkele dieren (ca. 3-5) foeragerend waargenomen boven Struytse Zeedijk. De aanwezige factoren donker en lichte zorgen voor beide locaties voor een geschikt foerageergebied, met een bijzonder belang voor een lokale populatie van gewone dwergvleermuizen.

De geplande activiteit resulteren niet in het verwijderen van vaste rust- en verblijfplaatsen of een vliegroutestructuur. Wel in het verwijderen van twee structureel door gewone dwergvleermuizen in gebruik zijnde foerageerlocaties (zie Figuur 4-8 en 4-9).

Figuur 4-8: Foerageerlocatie Stationsplein voor ca. 6-8 dieren.

Figuur 4-9: Foerageerlocatie Struytse Zeedijk voor ca. 3-5 dieren.

Om te voorkomen dat de Flora- en faunawet wordt overtreden, dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de functionaliteit als foerageergebied te behouden. Door middel van het opstellen van een mitigatieplan, dient dit concreet invulling te krijgen. Het is mogelijk het mitigatieplan te laten toetsen door bevoegd gezag. Met een zogenaamde positieve afwijzing worden aangegeven dat er geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is en dat conform de Flora- en faunawet gehandeld wordt.

Amfibieën

Bij uitvoering van de werkzaamheden aan de ruigtes en struwelen in het najaar- of de winterperiode zullen overwinteringsplaatsen (greppels en holletjes) van amfibieën worden verstoord en vernietigd. Dit geldt voor de gewone pad en bruine kikker. De gewone pad en bruine kikker zijn algemeen

voorkomende soorten in Nederland. Indien de werkzaamheden buiten de overwintering worden uitgevoerd is de schade beperkt. De ingreep heeft geen effecten op populatieniveau. De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

De gunstige staat van de bruine kikker en de gewone pad zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

Vissen

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde vissen, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek en op basis van de aangetroffen biotopen ook niet worden verwacht in het plangebied.

Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

Overige beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

4.6 Conclusie toets aan de Flora- en faunawet

Door de werkzaamheden in het plangebied zijn negatieve effecten op een aantal algemene, beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling.

Vleermuizen

Om te voorkomen dat de Flora- en faunawet wordt overtreden, dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de functionaliteit als foerageergebied te behouden. Door middel van het opstellen van een mitigatieplan, dient dit concreet invulling te krijgen. Het verdient aanbeveling om het mitigatieplan te laten toetsen door bevoegd gezag. Met een zogenaamde positieve afwijzing worden aangegeven dat er geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is en dat conform de Flora- en faunawet gehandeld wordt.

Ecologische randvoorwaarden die in ieder geval, en afgestemd op het ontwerp van de nieuwe situatie, in het mitigatieplan terug moeten komen zijn:

- Gedurende de uitvoering een continue behoud van potentieel geschikt foerageergebied. Huidige succesfactoren zijn luwte en beperkte straatverlichting;
- Na realisatie van de ca. 105 woningen en watersportgebonden terreinen een duurzaam foerageergebied met ook aandacht voor ruigtes, natuurvriendelijke oevers en watergangen.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode

waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

5 Toets aan de Natuurbeschermingswet 1998

5.1 Werkwijze en toetsingskader

Natura 2000-gebied Haringvliet

Door de Europese Unie zijn Richtlijnen uitgevaardigd ter bescherming van bedreigde plant- en diersoorten en leefgebieden in Europa. De richtlijnen moeten door de lidstaten worden vertaald naar concrete aanwijzing van gebieden die op grond van deze criteria wettelijke bescherming krijgen. Als concrete richtlijnen worden genoemd de Europese vogelrichtlijn en de Europese Habitatrichtlijn. De uitwerking van de Europese richtlijnen is voor de Nederlandse situatie ingebed in de Natuurbeschermingswet 1998. Het plangebied ligt tegen het Natura 2000-gebied Haringvliet aan (zie figuur 5-1).

Figuur 5-1: Ligging van het Natura 2000-gebied Haringvliet ten opzichte van het plangebied (www.synbiosis.alterra.nl).

Instandhoudingsdoelen

In tabel 5-1 zijn de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Haringvliet weergegeven. Deze zijn opgenomen in de ontwerp-aanwijzingsbesluiten zoals door LNV (nu EL&I) op 8 januari 2007 gepubliceerd. Het is nog niet bekend wanneer het gebied definitief aangewezen wordt.

Voor het gebied zijn de volgende kernopgaven geformuleerd die per gebied uitgewerkt zijn in de instandhoudingsdoelen:

- **Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid.** Behoud of herstel ruimtelijke samenhang diep water, kreken, geulen, ondiep water, platen, kwelders of schorren, stranden en bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen. Behoud openheid, rust en donkerte. Voor vogels betekent dit voldoende rust en ruimte om te foerageren en voldoende rustige hoogwatervluchtplaatsen op korte afstanden van foerageergebieden in het intergetijdengebied.

- **1.06 Herstel zoutinvloed Haringvliet.** Herstel zout invloed in Haringvliet, vooral voor trekvis, zoals zeeprink H1095, elft H1102 en zalm H1106, en mede voor brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje) H6430_B en schorren en zilte graslanden (buitendijks) H1330_A.
- **1.13 Voortplantingshabitat.** Behoud ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen H2110) voor bontbekplevier A137, strandplevier A138, kluut A132, grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193 en grijze zeehond H1364.
- **1.14 Leefgebied Noordse woelmuis.** Behoud van geïsoleerde eilanden als leefgebied voor noordse woelmuis *H1340 (onbereikbaar voor concurrenten).
- **1.17 Broedgelegenheid en foerageergebied.** Behoud habitat broedvogels als grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193, lepelaar A034, foerageergebied voor ganzen.

Tabel 5-1: Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Haringvliet [Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit].

Habitattypen		SVI landelijk	Doelst. opp. vl	Doelstel. kwal		Kernopgave
H1330A	Schorren en zilte graslanden	-	=	=		1.06,W
H3270	Slikkige rivieroever	-	>	=		
H6430B	Ruigten en zomen	-	>	>		1.06,W
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	>	>		
H91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	>	>		
Habitatsoorten		SVI landelijk	Doelst. opp. vl	Doelstel. kwal	Doelst. pop	Kernopgave
H1095	Zeeprink	-	=	>	>	1.06,W
H1099	Rivierprink	-	=	>	>	1.06,W
H1102	Elft	--	=	>	>	1.06,W
H1103	Fint	--	=	>	>	1.06,W
H1106	Zalm	--	=	>	>	1.06,W
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=	
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=	
H1340	Noordse woelmuis	--	=	=	=	1.14
Broedvogels		SVI landelijk	Doelst. opp. vl	Doelstel. kwal	Draagkracht # paren	Kernopgave
A081	Bruine kiekendief	+	=	=	20	
A132	Kluut	-	=	=	2000	1.13
A137	Bontbekplevier	-	=	=	100	1.13
A138	Strandplevier	--	=	=	220	1.13
A176	Zwartkopmeeuw	+	=	=	400	
A191	Grote stern	--	=	=	4000	1.13 1.17
A193	Visdief	-	=	=	6500	1.13 1.17
A195	Dwergstern	--	=	=	300	1.13 1.17
A272	Blauwborst	+	=	=	300	
A295	Rietzanger	-	=	=	420	
Niet broedvogels		SVI landelijk	Doelst. opp. vl	Doelstel. kwal	Draagkracht # vogels	Kernopgave
A005	Fuut	-	=	=	160	
A017	Aalscholver	+	=	=	240	
A034	Lepelaar	+	=	=	160	
A037	Kleine zwaan	-	=	=	behoud	
A041	Kolgans	+	=	=	400	1.17
A042	Dwerggans	--	=	=	20	1.17
A043	Grauwe gans	+	=	=	6600	1.17
A045	Brandgans	+	=	=	14800	1.17
A048	Bergeend	+	=	=	820	
A050	Smient	+	=	=	8900	
A051	Krakeend	+	=	=	860	
A052	Wintertaling	-	=	=	770	
A053	Wilde eend	+	=	=	6100	
A054	Pijlstaart	-	=	=	30	

A056	Slobeend	+	=	=	90	
A061	Kuifeend	-	=	=	3600	
A062	Toppereend	--	=	=	120	
A094	Visarend	+	=	=	3	
A103	Slechtvalk	+	=	=	8	
A125	Meerkoet	-	=	=	2300	
A132	Kluut	-	=	=	160	1.13
A138	Strandplevier					
A140	Goudplevier	--	=	=	1600	
A142	Kievit	-	=	=	3700	
A156	Grutto	--	=	=	290	
A160	Wulp	+	=	=	210	

Legenda

W	Kernopgave met wateropgave
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

Op basis van deze instandhoudingsdoelen wordt gekeken of door de geplande ontwikkeling een negatief effect optreedt door de voorgenomen ontwikkeling. Doordat het plangebied niet in het Natura 2000-gebied ligt, maar er alleen aan grens is er geen sprake van direct ruimtebeslag. Wel kunnen er negatieve effecten ontstaan door verstoring door recreatie, verkeersbewegingen (optische verstoring), licht en geluid (inclusief trillingen door heien). In paragraaf 5-3 en 5-4 wordt hier nader op ingegaan.

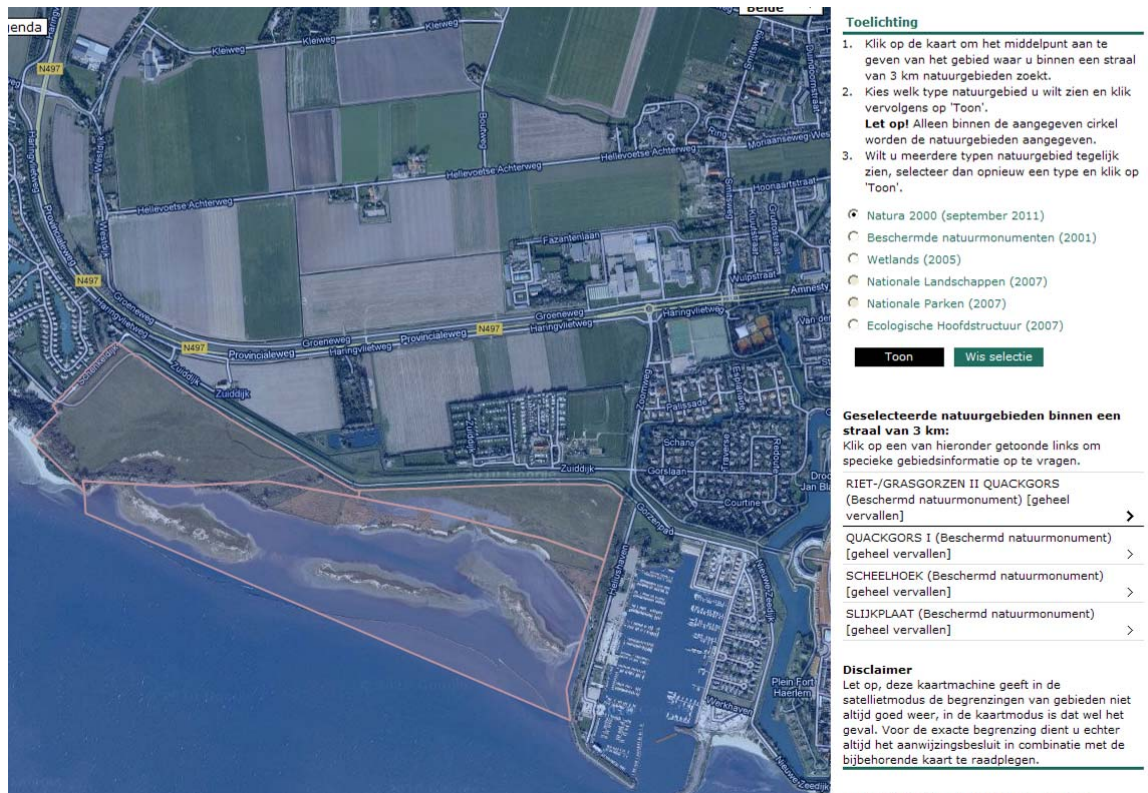
Beschermde natuurmonument

Het Quackgors ligt op een afstand van 1200 m van het plangebied. Dit gebied is aangewezen als drie Staatsmonumenten: Quackgors I, Riet/en grasgorzen Quackgors II en Scheelhoek (zie figuur 5-2). De natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon zijn in de aanwijzingsbesluiten van 10 december 1980, 2 november 1970 en 22 september 1980 beschreven. Deze Beschermde Natuurmonumenten zijn geheel komen te vervallen en zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Haringvliet. Ondanks dat de Beschermde Natuurmonumenten zijn vervallen gelden de 'oude doelen' op dit moment nog wel waardoor een toetsing aan deze doelen noodzakelijk is.

De BN-waarden uit de BN-aanwijsbesluiten zijn:

- Rietgorzen van groot belang voor brandganzen, grauwe ganzen, kolganzen, wilde eenden, wintertalingen, smienten, pijlstaarten, scholeksters, wulpen, kievit en goudplevieren.
- Rietgorzen en ondiepten van groot belang als rust- en foerageergebied;
- Rietgorzen van groot belang als slaap- en ruigebied;
- Belangrijk broedgebied voor riet- en moerasvogels: bruine kiekendief, roerdomp, waterral, baardmannetje, snor en grote karekiet;
- Grote mate van verscheidenheid;
- Specifieke botanische betekenis door voorkomen van overgangssituaties: Pioniervegetatie, zebiesvelden, laaggelegen graslanden, slikken.

De meeste waarden zijn te vertalen naar de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Haringvliet, met uitzondering van de waarden 'grote mate van verscheidenheid en specifieke botanische betekenis. Deze waarden worden meegenomen in de toetsing.

Figuur 5-2: Ligging Beschermde Natuurmonumenten.

5.2 Huidige situatie

Het Haringvliet is een afgesloten zeearm met in de oeverzone een uitgebreid areaal aan slikken en gorzen. Midden in de zeearm ligt het eiland Tiengemeten. Na de afsluiting in 1970 verzoette het (brakke) getijdengebied, waarbij erosie van oevers optrad en grote delen van het gebied dichtgroeiden. Op grote schaal zijn oeververdedigingen aangelegd en wordt natuurontwikkeling uitgevoerd. Het gebied is vooral belangrijk voor kustbroedvogels en ganzen, voor de Noordse woelmuis en in potentie voor trekvisseren.

Habitattypen

Binnen de grenzen van het plangebied liggen geen beschermde habitattypen. Ten westen van het plangebied ligt het Quackgors op een afstand van ca 1200 meter. Hier komen de habitattypen voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland (H6430B) en vochtige alluviale bossen (H91E0A) voor. Ten zuidoosten van het plangebied ligt het habitatype Rivieren met slikoevers (3270) (landelijke Vegetatie Databank 2011). De ligging van het habitatype is weergegeven in figuur 5-3. Doordat de habitattypen buiten de grenzen van het plangebied liggen zijn negatieve effecten door ruimtebeslag (oppervlakteverlies) uitgesloten. De voorgenomen ingreep heeft geen grootschalige fysische en chemische (toename stikstofdepositie) impact op de omgeving. Wel kan de verkeerstoename leiden tot een toename aan stikstofdepositie. Deze mogelijke toename wordt in de natuurtoets onderzocht.

Mogelijk treden er enkele negatieve effecten op door externe werking op het habitatype Rivieren met slikoevers (3270), welke is weergegeven in figuur 5-3). Deze effecten worden besproken in paragraaf 5.3.

Figuur 5-3: Globale ligging van het habitattype Rivieren met slikoevers (H3270) nabij het plangebied (bron: landelijke Vegetatie Databank 2011).

Habitatsoorten

Zeeprrik (H1095), Rivierprrik (H1099)

Voor de Zeeprrik en Rivierprrik is vooral de vrije doorgang naar het binnenland via de rivieren belangrijk (De Nie, 1996). De soort komt verspreid voor langs de kust. De Nederlandse kust en rivieren worden alleen gebruikt als doortrekgebied naar paaiplaatsen (Duitsland). De Zeeprrik is een regelmatige gast die sinds 1990 toeneemt in de rivieren en het IJsselmeer (website ministerie van EL&I). Aanwezigheid van de Zeeprrik nabij het plangebied kan niet worden uitgesloten, maar de omgeving van het plangebied zal geen bijzondere functie hebben voor de soort. In de verspreidingsatlassen is de soort ook niet recent waargenomen in de nabijheid van het plangebied (RAVON, 2012).

De Rivierprrik heeft hetzelfde verspreidingsgebied als de Zeeprrik. Het verschil is wel dat de soort minder zeldzaam is. De Rivierprrik is een regelmatige gast, die zich mogelijk incidenteel voortplant. Tot 1980 namen aantallen van de soort sterk af, waarna aantallen ieder jaar weer toenemen (De Nie, 2006; website ministerie van EL&I). Aanwezigheid van de Rivierprrik nabij het plangebied kan niet worden uitgesloten, maar de omgeving van het plangebied zal geen bijzondere functie hebben voor de soort. In de verspreidingsatlassen is de soort ook niet recent waargenomen in de nabijheid van het plangebied (RAVON, 2012).

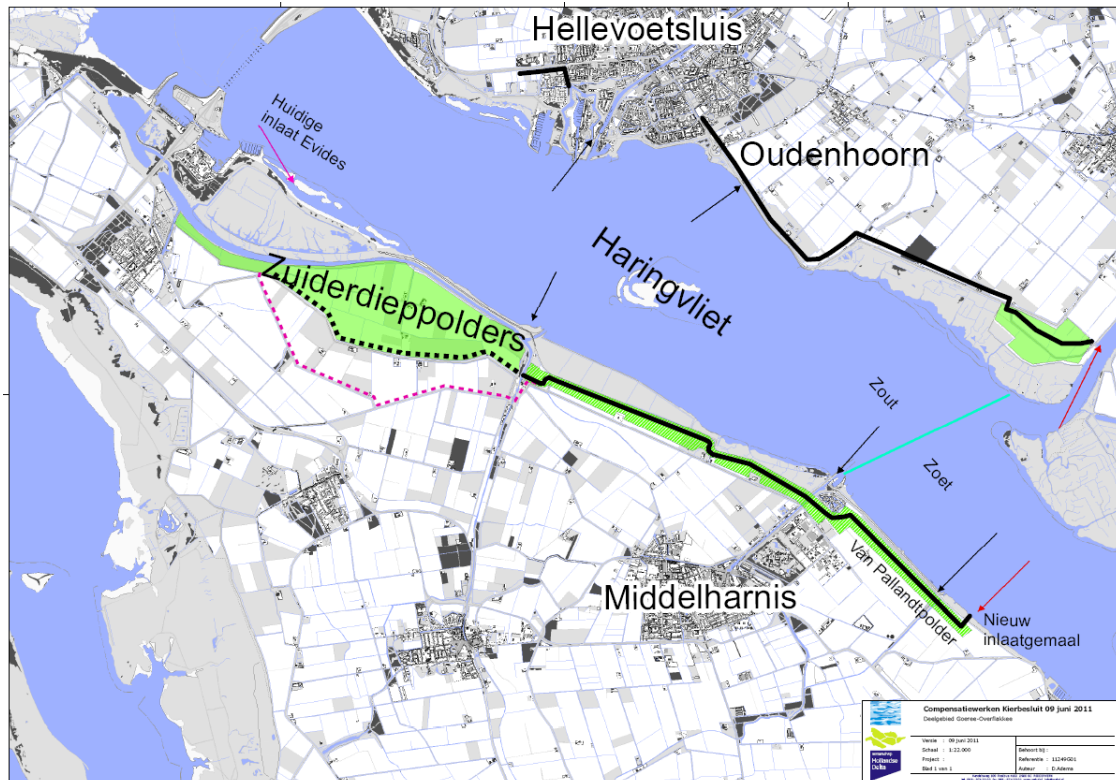
Elft (H1102)

De Elft heeft een Oost-Atlantische verspreiding. De soort is in het noorden van Europa zo goed als uitgestorven, door overbevissing, aantasting en vernietiging van de binnenlands gelegen paaigebieden. Tussen 1970 en 1996 zijn in Nederland vijf vangsten gerapporteerd. Hoewel aanwezigheid niet kan worden uitgesloten, is het gezien het geringe voorkomen van de Elft niet de verwachting dat deze vissoort nabij het plangebied voorkomt (website Ministerie van EL&I). In Nederland of voor de Nederlandse kust zijn geen paaiplaatsen aanwezig, kust en rivieren worden alleen gebruikt om doorheen te trekken (De Nie, 1996). Er zijn geen recente waarnemingen van de soort in de nabijheid van het plangebied bekend (RAVON, 2012).

Fint (H1103)

Paaiplaatsen en opgroeigebieden van de Fint liggen in de estuaria, waar het water zoet is en de getijden nog merkbaar zijn. In Nederland komt de Fint voor in kleine aantallen langs de kust en de grote rivieren

(De Nie, 1996). Ondanks dat de soort door de jaren heen maximaal is afgenomen, is het wel een regelmatige voortplanter. De soort heeft na de afname in 1970 (afsluiting Haringvliet) nog geen stabiele populatie kunnen vormen (website ministerie van EL&I). Aanwezigheid van de Fint nabij het plangebied kan niet worden uitgesloten, maar de functie als paaiplaats kan voor deze soort wel worden uitgesloten, omdat het Haringvliet deels zout is en het dus niet aan de eis van de soort voldoet.

Figuur 5-4: Grens zout/zoet water nabij het plangebied.

Zalm (H1106)

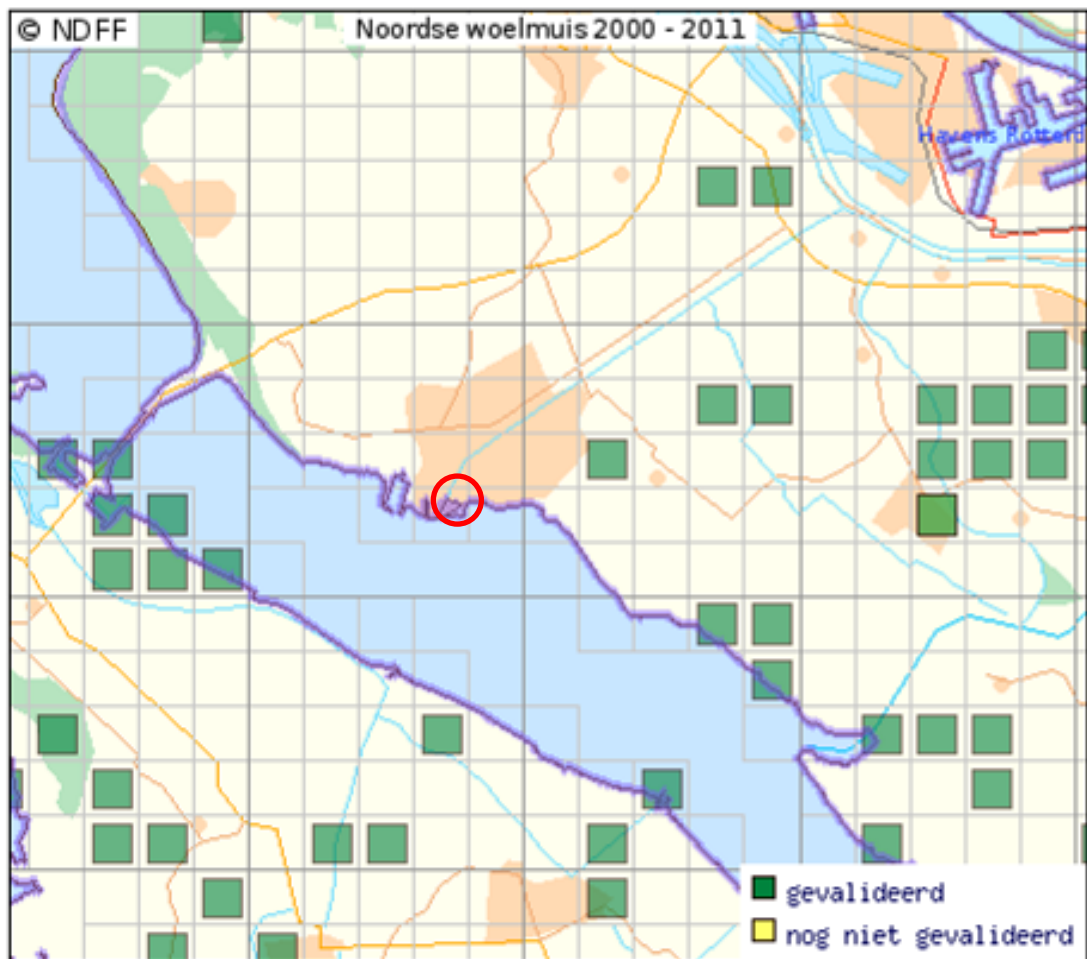
In Nederland wordt de soort weinig waargenomen, omdat ze de grote rivieren uitsluitend gebruikt als doortrekroute en de aantallen klein zijn. Er zijn in Nederland 300 zalmen uit zee gevangen in de periode 1994 tot 2000 voor een onderzoek aan trekvisserij. Er zijn geen recente verspreidingsgegevens van de soort nabij het plangebied bekend.

Bittervoorn (H1134) en Rivierdonderpad (H1163)

Uit de toets aan de Flora- en faunawet komt naar voren dat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt voor de bittervoorn en de rivierdonderpad. Hierdoor zijn negatieve effecten op deze aangewezen vissoorten op voorhand uit te sluiten.

De Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. In gebieden waar andere woelmuizen voorkomen, leeft de soort veel in natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstroomde terreinen. In gebieden waar geen andere woelmuizen leven, wordt hij ook wel aangetroffen in drogere gedeelten, zoals in wegbermen of zelfs in droog naaldbos. De noordse woelmuis is gevoelig voor concurrentie met andere woelmuizen. Hij wordt daardoor naar natte terreinen verdreven waar hij zich prima heeft aangepast. Uit de verspreidingsatlas van de VZZ (zoogdiervereniging) blijkt dat de Noordse woelmuis niet in, maar wel in de omgeving van het plangebied voorkomt (zie figuur 5-5).

Figuur 5-5: Verspreiding van de Noordse woelmuis nabij het plangebied.

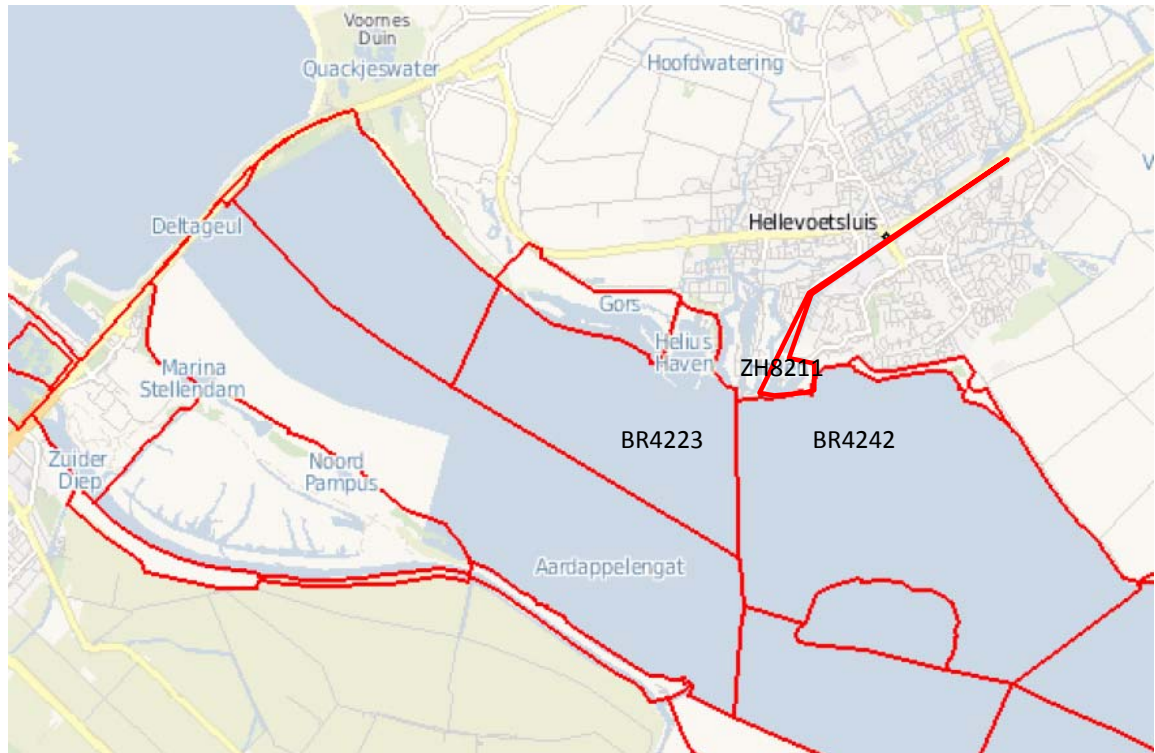
Broedvogels

Uit de habitattoets van 2005 kwam naar voren dat er geen enkele broedvogel in het plangebied aanwezig is welke is aangewezen in de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Haringvliet. Tijdens het veldbezoek op 17 mei 2011 zijn wederom geen broedvogels waargenomen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld. Wel zijn enkele visdiefjes foeragerend waargenomen in de Veerhaven. Het plangebied vormt echter geen geschikt broedbiotoop door de afwezigheid van kale en/of grazige grond waar deze soort in kolonies broedt.

Aangezien binnen de plangrenzen geen geschikte broedbiotopen voorkomen voor de aangewezen soorten zijn negatieve effecten door vernietiging bij voorbaat uit te sluiten.

Niet-broedvogels

In het Natura 2000-gebied Haringvliet liggen drie watervogeltelgebieden in en nabij het plangebied waar jaarlijks door SOVON tellingen van wintervogels worden gedaan. Het plangebied ligt binnen het telgebied ZH8211. De ligging van de telgebieden zijn weergegeven in figuur 5-6.

Figuur 5-6: Ligging van de SOVON telgebieden nabij het plangebied (bron:sovon.nl).

In de tabellen 5-2 t/m 5-5 zijn van de telgebieden in en rond het plangebied de seizoensmaxima van wintervogels uit de jaren 1999 tot en met 2009 weergegeven.

Tabel 5-2: Seizoensmaxima uit het telgebied ZH8211

Soort	1% norm	gemiddelde	99 00	00 01	01 02	02 03	03 04	04 05	05 06	06 07	07 08	08 09
Fuut	3600	10	3	4	60	7	5	3	3	8	3	3
Aalscholver	3900	2	0	0	0	4	1	0	1	1	7	1
Wilde Eend	20000	27	25	30	45	39	22	19	19	26	20	28
Kuifeend	12000	217	160	130	95	302	395	230	158	290	200	210
Meerkoet	17500	37	32	30	20	65	40	40	41	32	35	38

Tabel 5-3: Seizoensmaxima uit het telgebied BR4223

Soort	1% norm	gemiddelde	99 00	00 01	01 02	02 03	03 04	04 05	05 06	06 07	07 08	08 09
Fuut	3600	54	38	29	61	129	90	108	36	25	18	8
Aalscholver	3900	27	42	22	14	24	22	47	24	32	28	10
Lepelaar	110	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0
Kolgans	10000	471	1600	1000	600	1000	9	0	0	0	500	0
Grauwe Gans	5000	546	1100	640	1400	335	340	560	0	135	620	330
Brandgans	4200	306	740	120	400	320	1300	0	5	0	135	40
Bergeend	3000	15	40	36	20	6	10	30	0	1	0	10
Smient	15000	1141	890	920	2800	1900	1300	659	240	500	1000	1200
Krakeend	600	86	60	350	90	110	60	28	22	30	40	70
Wintertaling	5000	179	650	700	120	41	14	80	4	60	100	21
Wilde Eend	20000	574	800	1000	2050	757	300	268	240	170	90	60
Pijlstaart	600	1	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0
Slobeend	400	14	3	10	31	6	2	22	0	0	60	4
Kuifeend	12000	373	590	510	600	260	308	400	620	20	75	350
Topper	3100	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Meerkoet	17500	317	137	320	1050	540	360	220	157	87	250	53
Kluut	730	7	64	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Goudplevier	7500	353	1000	1050	750	700	30	0	4	0	0	0
Kievit	20000	376	400	530	800	450	1100	48	310	0	0	120
Grutto	1700	14	12	30	90	0	6	0	0	0	0	0
Wulp	8500	9	24	20	30	0	0	18	0	0	0	0

Tabel 5-4: Seizoensmaxima uit het telgebied BR4242.

Soort	1% norm	gemiddelde	99 00	00 01	01 02	02 03	03 04	04 05	05 06	06 07	07 08	08 09
Fuut	3600	48	40	54	83	56	102	30	51	14	17	37
Aalscholver	3900	14	8	10	14	2	13	18	19	19	10	28
Kolgans	10000	3	0	0	30	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	5000	221	60	45	80	300	30	380	120	420	186	586
Brandgans	4200	159	570	52	0	100	230	30	4	240	50	310
Bergeend	3000	1	0	0	4	2	0	2	2	0	0	0
Smient	15000	2043	1100	5700	8050	2300	600	1500	330	50	400	400
Krakeend	600	67	76	90	42	32	40	30	103	64	150	46
Wintertaling	5000	38	12	10	176	60	20	30	0	20	50	2
Wilde Eend	20000	505	660	300	1440	690	320	560	220	75	280	500
Slobeend	400	1	2	0	0	2	2	0	1	0	0	0
Kuifeend	12000	675	640	630	1360	341	840	1800	425	233	210	267
Topper	3100	19	90	0	0	66	4	30	0	0	0	1
Meerkoet	17500	461	265	360	900	450	380	426	518	340	379	590
Kluut	730	1	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0
Kievit	20000	71	150	130	8	0	300	40	0	0	80	2
Grutto	1700	2	2	0	0	1	0	0	0	0	14	0
Wulp	8500	24	1	200	0	0	20	0	4	1	12	0

Van de verschillende wintervogels komen brandgans, grauwe gans, kievit, smient, wilde eend, kuifeend, meerkoet, wintertaling en goudplevier in grote aantallen voor. Bij geen van de soorten worden echter de 1% norm (1% van de biogeografische populatie) overschreden. Opvallend is het feit dat sinds 2003 - 2004 (ten tijde van de habitattoets 2005) de aantallen van sommige vogels in het telgebied BR4223 sterk zijn afgenomen. Deze aantallen zijn met rood in de tabel weergegeven. Het betreft de soorten kolgans, grauwe gans, brandgans, smient, wintertaling, wilde eend, goudplevier en kievit.

5.3 Effectbeoordeling instandhoudingsdoelen

Door de voorgenomen ingreep kunnen enkele negatieve effecten optreden:

Ruimtebeslag

Doordat het plangebied buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied Haringvliet ligt is er geen sprake van direct ruimtebeslag.

Verstoring door licht en geluid

Een toename van geluid treedt op doordat het aantal woningen en bedrijven toeneemt ten opzichte van de huidige situatie, er werkzaamheden plaatsvinden (heien en werkverkeer), het verkeer toeneemt door een toename van het aantal woningen en bedrijven.

In de huidige situatie is reeds sprake van verlichting. Door de voorgenomen ingreep zal de verlichting in het plangebied in beperkte mate toenemen. Deze toename leidt echter met zekerheid niet tot een significante verslechtering van het leefgebied van de aangewezen soorten doordat de verlichting alleen in het plangebied voorkomt (geen externe werking naar het Natura 2000-gebied).

Verstoring door recreatie

Doordat er extra aanlegplaatsen worden gecreëerd is er mogelijk sprake van een toename van het aantal boten en vaarbewegingen in het plangebied. Er wordt (mogelijk) een wandelpad aangelegd langs de noordoost grens van het plangebied. Wandelaars kunnen een verstoring effect hebben op de oevers van de Haringvliet.

Verstoring door trilling

Wanneer er geheid wordt in het plangebied kan dit leiden tot verstoring door trilling (ook onder water).

Vermesting en verzuring door stikstofdepositie

De voorgenomen ingreep heeft geen grootschalige fysische en chemische (toename stikstofdepositie) impact op de omgeving. Wel kan een toename van het verkeer in het plangebied leiden tot een toename aan stikstofdepositie. Door de toename van het verkeer in het plangebied is er mogelijk sprake van extra emissie van stikstofverbindingen (NO_x en NH₃) naar de lucht. Ecosystemen die van nature voedselrijk zijn, ondervinden hier weinig tot geen invloed van, maar habitats op voedselarme schrale en zandige bodems (duinen) zijn wel gevoelig voor extra stikstof in verband met het verzurende en vermestende effecten van stikstofdepositie.

In deze paragraaf wordt per instandhoudingsdoel gekeken wat de mogelijke (negatieve) effecten zijn:

Habitattype 3270 Slikkige rivieroevers

In het inrichtingsplan is een wandelpad langs de grenzen van het Haringvliet opgenomen. Het wandelpad ligt op het hoge gedeelte van het grasveld. Om te voorkomen dat er een toename van verstoring door menselijke activiteit (vertrapping, licht, geluid) optreedt is een fysieke afscheiding van de oever/bepanting noodzakelijk. Hierdoor wordt het onaantrekkelijk/onmogelijk om naar de oevers te lopen en wordt struinen voorkomen. Tevens kunnen (informatie) borden aangegeven dat het niet toegestaan is om de oevers te betreden.

Stikstofdepositie

Voor habitattypen kan de gevoeligheid voor stikstofdepositie worden aangeduid met 'Kritische DepositieWaarde' (KDW), welke een indicatieve maat is voor deze gevoeligheid. De gevoeligheid van de habitattypen in Natura 2000-gebied Haringvliet zijn als volgt:

Schorren en zilte graslanden: 2500 mol N/ha/jaar

Slikkige rivieroevers: >2400 mol N/ha/jaar

Ruigten en zomen: >2400 mol N/ha/jaar

Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen): 2410 mol N/ha/jaar

Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen): 2000 mol N/ha/jaar

De effectbeoordeling op het aspect stikstofdepositie wordt doorgaans gebaseerd op de analyse of de totale depositie op een habitatype boven of beneden de KDW kan blijven. De totale depositie bestaat dan uit de achtergronddepositie, zoals af te leiden uit de kaarten die door Plan Bureau voor de Leefomgeving (PBL) worden opgesteld, plus de depositietoename als gevolg het project. De achtergronddepositie ter plaatse van de planlocatie bedraagt momenteel 1020 mol N/H/jaar (in 2010) en 983 mol N/ha/jaar in 2015. Deze achtergrondwaarden zullen in de loop van de tijd verder dalen, en zijn zodanig laag dat ook na realisatie van het project deze waarden niet worden overschreven. Significante effecten kunnen daarmee worden uitgesloten.

Vissen

Tijdens de werkzaamheden, en met name tijdens het heien, zal er sprake zijn van verstoring door de aanwezige trillingen onderwater. Van alle aangewezen vissoorten zijn geen recente waarnemingen nabij het plangebied bekend. Hierdoor zijn negatieve effecten op voorhand uit te sluiten. Overige vissen zullen het plangebied tijdens de werkzaamheden (=tijdelijk) mijden net als de overige diersoorten (vogels).

Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis komt niet voor binnen de grenzen van het plangebied. Hierdoor zijn negatieve effecten door ruimtebeslag niet aan de orde. De soort is waargenomen op circa 4 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de afstand zijn negatieve effecten door verstoring (licht en geluid) op voorhand uit te sluiten.

Niet-broedvogels in plangebied (zie tabel 5-2)

Fuut

De fuut komt in zeer lage aantallen in het plangebied voor. Door de werkzaamheden in het plangebied is er wel sprake van een tijdelijke verstoring (licht, geluid, rijbewegingen). Door de huidige lage aantallen in het gebied zijn er geen effecten op populatieniveau. De fuut zal het plangebied ten tijde van de werkzaamheden (mogelijk) mijden. Na de herinrichting wordt de geschiktheid mogelijk minder door de aanwezigheid van verlichting en de toename van het aantal ligplaatsen. Delen zullen echter wel geschikt blijven. De tijdelijke verstoring en de lokale achteruitgang van het plangebied hebben echter geen significante negatieve effecten op populatieniveau. In de omgeving is ruim voldoende geschikt leefgebied om naar weg te trekken. De fuut is een viseter van vooral kleine vis. Door de voorgenomen ontwikkeling treden er geen veranderingen op in het oppervlaktewater. Hierdoor vindt er geen aantasting plaats aan het foerageergebied van de fuut.

Buiten het plangebied (telgebieden BR4223 en BR4242) komt de fuut ook in relatief lage aantallen voor. Indien tijdens de werkzaamheden de verstoring zeer groot is (heien), bestaat de kans dat futen verder van het plangebied gaan foerageren. Doordat de werkzaamheden op het land plaatsvinden en niet direct langs de oevers van het open water van het Haringvliet zijn de negatieve effecten door verstoring minimaal.

Aalscholver

De aalscholver komt in zeer lage aantallen in het plangebied voor (gemiddeld 2). De aalscholver is een viseter. Mogelijk gebruikt de aalscholver het plangebied als foerageergebied. Door de voorgenomen ontwikkeling treden er geen veranderingen op in het oppervlaktewater. Hierdoor blijft het plangebied, na de werkzaamheden, geschikt als foerageergebied voor de aalscholver. Het is niet aannemelijk dat het plangebied gebruikt wordt als rust- en slaappleaats. Hiervoor worden meestal eilandjes of hoogspanningsmasten gebruikt. Tijdens het veldbezoek is de aalscholver ook niet waargenomen. Ten tijde van de werkzaamheden trekken de aalscholvers (mogelijk) weg uit het plangebied. Gezien de zeer lage aantallen en de aanwezigheid van geschikt leef- en foerageergebied in de nabije omgeving zijn er geen effecten op populatieniveau.

Buiten het plangebied komt de aalscholver ook in lage aantallen voor. Indien er heftige geluidsverstoring optreedt is het mogelijk dat de aalscholver verder van het plangebied gaat foerageren. Echter gezien de lage aantallen, de tijdelijke verstoring en de aanwezigheid van geschikt leef- en foerageergebied in de omgeving zijn de negatieve effecten door verstoring minimaal en hebben geen effect op populatieniveau.

Wilde eend

De wilde eend komt in zeer lage aantallen (gemiddeld 27) in het plangebied voor. De wilde eend eet waterplanten, grassen en kleine waterdieren. Doordat door de voorgenomen ingreep het oppervlaktewater behouden blijft treden er geen blijvende veranderingen op in het leef- en foerageergebied van de wilde eend. Tijdens de werkzaamheden zal de wilde eend (mogelijk) uit het plangebied wegtrekken. Door de lage aantallen en voldoende geschikt leefgebied in de omgeving zijn de negatieve effecten door verstoring minimaal.

Buiten het plangebied komt de wilde eend in veel grotere getallen voor (gemiddeld 500). Hieruit blijkt dat de open wateren van het Haringvliet meer geschikt zijn als leefgebied voor de wilde eend dan het plangebied. Verstoring door de werkzaamheden zal op het open water beperkt zijn. Mogelijk trekt de wilde eend ten tijde van heftige verstoring verder weg van het plangebied. Deze negatieve effecten zijn echter minimaal.

Kuifeend

De kuifeend komt in redelijke aantallen in het plangebied voor (gemiddeld 217). De kuifeend foerageert op de onderwaterbodem (benthos) en is een voedspecialist. De kuifeenden zoeken met name voedsel op het kanaal en niet in het plangebied. De soort is wat zijn rusteisen betreft vooral kwetsbaar voor waterrecreatie en scheepvaart. De kuifeend reageert op naderende boten op meer dan 400 m afstand en doorgaans treedt ernstige verstoring op bij afstanden van 200-400 m. Door de voorgenomen ingreep is sprake van een (lichte) toename van boten en/of recreatie in het plangebied. Deze toename leidt echter niet tot een significant negatief effect omdat er voldoende leefgebied overblijft in de omgeving. Het kanaal blijft geschikt als foerageergebied.

Kuifeenden rusten overdag vaak in de luwte van dijken en oevers waardoor werkzaamheden langs oevers verstoring werken. Ten tijde van de werkzaamheden is het waarschijnlijk dat de kuifeenden uit het plangebied trekken. Uit de aantallen aanwezige kuifeenden (373 en 675) van de omliggende telgebieden blijkt dat deze zeer geschikt zijn als leef- en foerageergebied. Gezien de tijdelijke aard van de werkzaamheden en de ruime uitwijkmogelijkheden in de nabije omgeving van het plangebied zijn de negatieve effecten aanvaardbaar.

Meerkoet

De meerkoet komt in lage aantallen voor in het plangebied. De meerkoet heeft voorkeur voor wateren die rijk zijn aan ondergedoken waterplanten of een goede bodemfauna hebben. Hij neemt ook genoegen met wateren die omzoomd zijn met een talud van gras of met cultuurgrasland. Aquatisch foeragerende meerkoeten duiken niet dieper dan 3 m en ze zijn dus gebonden aan ondiepe wateren. Meerkoeten slapen en zoeken voedsel in hetzelfde gebied. Door de voorgenomen ingreep is er sprake van een tijdelijk ruimtebeslag en verstoring door de werkzaamheden. Tijdens de werkzaamheden zal de meerkoet het plangebied mijden. Na afronding van de werkzaamheden is het plangebied weer geschikt als leef- en foerageergebied van de meerkoet. Buiten het plangebied zijn voldoende uitwijkmogelijkheden voor de meerkoet tijdens de werkzaamheden. De aantallen van de meerkoet uit de telgebieden buiten het plangebied zijn hoger, waaruit blijkt dat deze gebieden geschikt zijn als leefgebied voor de meerkoet. Door de tijdelijke aard van de verstoring en de ruime uitwijkmogelijkheden zijn de negatieve effecten aanvaardbaar en hebben geen effect op populatieniveau.

Niet broedvogels buiten plangebied (zie tabel 5-3 en 5-4)

Verstoring door licht en geluid buiten het plangebied kan optreden tijdens de werkzaamheden. Gezien de afstand van de werkzaamheden in het plangebied en het open water is de verstoring beperkt. Het merendeel van de aanwezige vogels is nauwelijks gevoelig voor verstoring door licht en geluid. Gezien de tijdelijke aard van de werkzaamheden en de ruime uitwijkmogelijkheden zijn de negatieve effecten door verstoring buiten het plangebied te verwaarlozen.

Veel watervogels zijn gevoelig voor recreatie vanaf de oevers. Van kuifeenden is bekend dat ze worden verstoord vanaf een afstand van 300 meter (Krijgsveld et al, 2008). Doordat kuifeenden in groepen rusten kan er verstoring op populatieniveau optreden. Ook van de goudplevier, kolgans en smient is bekend dat zij gevoelig zijn voor verstoring door oeverrecreatie, zoals wandelaars met honden. Verstoring door recreatie is beperkt tot het wandelen naar de uitzichttoren. Bij de inrichting van het

uitzichtspunt dient rekening gehouden te worden met de gevoeligheid van deze vogels voor verstoring. Gedacht kan worden aan:

- Een fysieke afscheiding van de oever door vegetatie/beplanting. Hierdoor wordt het onaantrekkelijk/onmogelijk om naar de oevers te lopen.
- Honden niet los te laten lopen nabij het Natura 2000-gebied.
- Een verhard wandelpad naar het uitzichtspunt. Hierdoor wordt het buiten de paden lopen minder aantrekkelijk waardoor de voorspelbaarheid van de verstoring toeneemt.

Effecten doelen Beschermd Natuurmonument

Gezien de afstand van het plangebied tot het (vervallen) Natuurmonument (1200 m) zijn effecten op deze doelen te verwaarlozen.

5.4 Conclusie toets aan de Natuurbeschermingswet 1998

Conclusie

In tabel 5-5 staat weergegeven welke tijdelijke en/of permanente effecten worden verwacht voor de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Haringvliet. Daarbij is aangegeven of de soorten/habitattypen in het plangebied (en omgeving) voorkomt, of er een effect optreedt en indien er een negatief effect optreedt in welke mate deze optreedt. De mate van negatieve effecten wordt aangegeven door middel van kleuren:

	Niet aanwezig in of nabij plangebied
	Geen effect
	Licht negatief effect
	Negatief effect
	Onaanvaardbaar negatief effect

Uit tabel 5-5 komt naar voren dat er alleen de niet-broedvogels hinder ondervinden van de voorgenomen ingreep. De soorten die aanwezig zijn in het plangebied (fuut, aalscholver, wilde eend en meerkoet) ondervinden tijdens de werkzaamheden hinder door verstoring door licht en geluid. In de nabije omgeving zijn ruime uitwijkmogelijkheden waardoor dit tijdelijke negatieve effect aanvaardbaar is en er is geen sprake van een effect op populatieniveau.

Doordat de kuifeend in grote groepen nabij de kust/kade (van het haringvliet) rust bestaat de kans dat er verstoring op kan treden door verstoring door recreatie. Indien bij de inrichting rekening wordt gehouden met deze verstoring gevoeligheid zal er sprake zijn van een zeer beperkt negatief effect (zie aanbevelingen).

Tabel 5-5: Conclusie habitattoets ontwikkeling Veerhaven op het Natura 2000-gebied Haringvliet.

Habitattypen		Tijdelijk	Permanent
H1330A	Schorren en zilte graslanden		
H3270	Slikkige rivieroever		
H6430B	Ruigten en zomen		
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)		
H91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)		
Habitatsoorten			
H1095	Zeeprk		
H1099	Rivierprk		
H1102	Elft		
H1103	Fint		
H1106	Zalm		
H1134	Bittervoorn		
H1163	Rivierdonderpad		
H1340	Noordse woelmuis		
Broedvogels			
A081	Bruine kiekendief		

A132	Kluut		
A137	Bontbekplevier		
A138	Strandplevier		
A176	Zwartkopmeeuw		
A191	Grote stern		
A193	Visdief		
A195	Dwergstern		
A272	Blauwborst		
A295	Rietzanger		
Niet broedvogels			
A005	Fuut		
A017	Aalscholver		
A034	Lepelaar		
A037	Kleine zwaan		
A041	Kolgans		
A042	Dwerggans		
A043	Grauwe gans		
A045	Brandgans		
A048	Bergeend		
A050	Smient		
A051	Krakeend		
A052	Wintertaling		
A053	Wilde eend		
A054	Pijlstaart		
A056	Slobeend		
A061	Kuifeend		
A062	Toppereend		
A094	Visarend		
A103	Slechtvalk		
A125	Meerkoet		
A132	Kluut		
A138	Strandplevier		
A140	Goudplevier		
A142	Kievit		
A156	Grutto		
A160	Wulp		

6 Toets aan de Ecologische hoofdstructuur

In figuur 6-1 is de ligging van de EHS-gebieden ten opzichte van het plangebied weergegeven. De EHS-gebieden liggen direct naast het plangebied.

Figuur 6-1: Ligging EHS-gebieden ten opzichte van het plangebied (rood kader).

De EHS kent geen externe werking meer (zie wettelijk kader). Doordat de EHS-gebieden alle buiten het plangebied liggen is een effectbeoordeling niet van toepassing. Wel worden in hoofdstuk 7 een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn niet nodig in het kader van het beschermingsregime van de EHS, maar hebben een toegevoegde waarde ten aanzien van de toekomstige natuurwaarden in het plangebied.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Flora- en faunawet

Conclusie

Door de werkzaamheden in het plangebied zijn negatieve effecten op een aantal algemene, beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling.

Vleermuizen

Om te voorkomen dat de Flora- en faunawet wordt overtreden, dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de functionaliteit als foerageergebied te behouden. Door middel van het opstellen van een mitigatieplan, dient dit concreet invulling te krijgen. Het verdient aanbeveling om het mitigatieplan te laten toetsen door bevoegd gezag. Met een zogenaamde positieve afwijzing worden aangegeven dat er geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is en dat conform de Flora- en faunawet gehandeld wordt.

Ecologische randvoorwaarden die in ieder geval, en afgestemd op het ontwerp van de nieuwe situatie, in het mitigatieplan terug moeten komen zijn:

- Gedurende de uitvoering een continue behoud van potentieel geschikt foerageergebied. Huidige succesfactoren zijn luwte en beperkte straatverlichting;
- Na realisatie van de ca. 105 woningen en watersportgebonden terreinen een duurzaam foerageergebied met ook aandacht voor ruigtes, natuurvriendelijke oevers en watergangen.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

Aanbevelingen

Om de biodiversiteit in het plangebied te vergroten kunnen verschillende maatregelen genomen worden. Gedacht kan worden om bij de wooninrichting deze geschikt te maken als

vleermuisverblijfplaats. Dit kan door middel van spouwmuuren te gebruiken, boeiboorden aan te leggen of vleermuiskasten te plaatsen.

Figuur 7-1: Voorbeeld van vleermuiskasten (vleermuizeninfo.be en vivara.nl).

Om broedgelegenheid voor vogels te creëren kan bij de nieuwe woningen en bedrijven gedacht worden aan speciale dakpannen voor zwaluwen en huismussen. Voorbeelden hiervan zijn weergegeven in figuur 4-5. Naast onderstaande voorbeelden zijn er vele alternatieven voor handen.

Figuur 7-2: Voorbeelden van vide voor de huismus (links: www.vogelbescherming.nl) en kunstnesten voor huiszwaluwen bestaande uit siliconen (rechts: www.zwaluwen.info.nl).

7.2 Natuurbeschermingswet 1998

Conclusie

Uit de toets aan de Natuurbeschermingswet 1998 komt naar voren dat alleen de niet-broedvogels hinder ondervinden van de voorgenomen ingreep. De soorten die aanwezig zijn in het plangebied (fuut, aalscholver, wilde eend en meerkoet) ondervinden tijdens de werkzaamheden hinder door verstoring door licht en geluid. In de nabije omgeving zijn ruime uitwijkmogelijkheden waardoor dit tijdelijke negatieve effect aanvaardbaar is en er is geen sprake van een effect op populatieniveau.

Doordat de kuifeend in grote groepen nabij de kust/kade (van het Haringvliet) rust bestaat de kans dat er verstoring op kan treden door recreatie. Er is echter geen sprake van een significant effect, omdat er ruim voldoende uitwijkmogelijkheden zijn en de verstoring plaatselijk is.

7.3 EHS

Conclusie

De EHS kent geen externe werking meer (zie wettelijk kader). Doordat de EHS-gebieden alle buiten het plangebied liggen is een effectbeoordeling niet van toepassing.

Aanbevelingen

Het plangebied grenst in westen aan de beschermde gebieden van de EHS. Het natuurbeheertype (huidige situatie en ambitie) bestaat hier uit kruiden- en faunarijck grasland (Natuurbeheerplan Zuid-Holland, www.zuid-holland.nl). Kruiden- en faunarijck grasland kan bestaan uit allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooid en niet of slechts licht bemest. Het beheertype Kruiden-en faunarijck grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden-en faunarijck grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijck grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden. Kruiden-en faunarijck grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden-en faunarijck grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Bij de inrichting van het plangebied kan gekozen worden om aan te sluiten bij dit beheertype. In de huidige situatie is de overgang tussen het plangebied en de EHS zeer scherp. Het plangebied bestaat uit kortgemaaid grasland en op de grens gaat het over in ruigte en kruidenrijke vegetatie (zie figuur 7-3).

Figuur 7-3: Ligging van de (scherpe) grens tussen het plangebied en de EHS.

Door bij de inrichting van het plangebied het grasland in het westen naast de grens hetzelfde te beheren als de EHS wordt het oppervlak met natuurwaarden vergroot. Op deze wijze kan bijgedragen worden aan natuurontwikkeling en een toename van de biodiversiteit in het plangebied.

8 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Boon, L., 2011. Vleermuisonderzoek Veerhaven, gemeente Hellevoetsluis. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 20111010, Ecoresult, Dordrecht.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Felix, R.D. Heijkers & K. Lotteman, 2008. Flora- en faunaonderzoek Hellevoetsluis. SOVON-inventarisatierapport 2008/28. Natuurbalans - Limes DivergensBV, Nijmegen.

Van der Goes en Groot, 2004. Natuurwaarden in de gemeente Hellevoetsluis. Een verkennend onderzoek naar flora, vegetatie, vissen, amfibieën en zoogdieren. In opdracht van de gemeente Hellevoetsluis.

Klemann M, 2004. Broedvogels in de gemeente Hellevoetsluis in 2003. SOVON inventarisatierapport 2004/01 SOVON vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Klemann M, 2008. Broedvogels in de gemeente Hellevoetsluis in 2008.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Royal Haskoning, 2005. Ecoscan tramhaven Hellevoetsluis.

Royal Haskoning, 2006. Ecoscan tramhaven Hellevoetsluis. Aanvullend onderzoek I: habitattoets Haringvliet.

Royal Haskoning, 2006. Ecoscan tramhaven Hellevoetsluis. Aanvullend onderzoek II: Soorten van de Flora- en faunawet

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.natuurloket.nl
www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.vzz.nl
www.telmee.nl
www.zuidholland.nl
www.zoogdieratlas.nl
www.natura2000.nl

www.zuid-holland.nl
www.hellevoetsluis.nl